

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра управління фінансово-економічною безпекою і проектами

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему Оптимізація структури джерел фінансування
ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» як передумова фінансової безпеки підприємства

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0738-уб
спеціальності 073 Менеджмент,
освітня програма Управління фінансово-
економічною безпекою

К.С. Коваленко

Керівник к.т.н., доцент Іващенко О.В.

Рецензент к.е.н., доцент Клименко С.Є.

Запоріжжя – 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра управління фінансово-економічною безпекою і проектами
Освітній рівень магістр
Спеціальність 073 Менеджмент, освітня програма Управління фінансово-економічною безпекою

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ О.В. Лепьохін
« ____ » _____ 2019 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Коваленко Катерині Сергіївні

1. Тема роботи: «Оптимізація структури джерел фінансування ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» як передумова фінансової безпеки підприємства»
керівник роботи: Іващенко Ольга Владиславівна, к.т.н., доцент
затверджені наказом ЗНУ від 4 липня 2019 року № 1110-с.
2. Строк подання студентом роботи: 25 грудня 2019 року.
3. Вихідні дані до роботи: фінансова звітність підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС», підручники, навчальні посібники, монографічні та періодичні видання вітчизняних та зарубіжних вчених.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити сутність фінансових ресурсів в системі фінансової безпеки підприємства; розглянути особливості управління джерелами фінансування підприємства; розглянути методичні підходи до аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства; надати загальну характеристику фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»; здійснити аналіз ефективності формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»; розробити рекомендації щодо удосконалення системи управління джерелами фінансування діяльності підприємства.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 11 рис., 30 табл. і 5 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Іващенко О.В., доцент	09.08.2019 р.	09.08.2019 р.
2	Іващенко О.В., доцент	13.09.2019 р.	13.09.2019 р.
3	Іващенко О.В., доцент	18.10.2019 р.	18.10.2019 р.

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2019 р. – 09.07.2019 р.	виконано
2.	Виконання вступу	10.07.2019 р. – 08.08.2019 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2019 р. – 12.09.2019 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2019 р. – 17.10.2019 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	18.10.2019 р. – 28.11.2019 р.	виконано
6.	Формування висновків	29.11.2019 р. – 10.12.2019 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	11.12.2019 р. – 24.12.2019 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	25.12.2019 р.	виконано

Студент _____ К.С. Коваленко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ О.В. Іващенко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ С.В. Северина
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 101 с., 11 рис., 30 табл., 2 додатки, 76 джерел.

Об'єктом дослідження є процес управління джерелами фінансування діяльності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС».

Метою кваліфікаційної роботи є розвиток теоретичних і методичних положень управління фінансовими ресурсами підприємства, а також розробка рекомендацій щодо оптимізації структури джерел фінансування діяльності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС».

Завдання: дослідити сутність фінансових ресурсів в системі фінансової безпеки підприємства; розглянути особливості управління джерелами фінансування підприємства; розглянути методичні підходи до аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства; здійснити аналіз ефективності формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»; розробити рекомендації щодо удосконалення системи управління джерелами фінансування діяльності підприємства.

Методи досліджень: теоретичного узагальнення, логічні й емпіричні, системного аналізу, статистичного аналізу, табличний та графічний.

Одержані результати та їх новизна: вдосконалено методику оцінювання контрагента (покупця) яка передбачає необхідність враховувати не тільки фактичний одномоментний прибуток, який одержаний від реалізації товару, але і перспективність взаємин, спрямованих на збільшення прибутку майбутніх періодів, імідж підприємства, його позиціонування на ринку.

Практичне значення одержаних результатів і висновків полягає у тому, що сформульовані у роботі теоретичні та практичні узагальнення можуть використовуватися при розробці системи оцінки ефективності управління фінансовим забезпеченням діяльності підприємства.

КАПІТАЛ, СТРУКТУРА, МЕТОДИ, ОПТИМІЗАЦІЯ, ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА, ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ.

SUMMARY

Qualifying work: 101 pp., 11 fig., 30 tab., 2 annex, 76 references.

The object of the research is the process of managing the sources of financing the activity of the company STATUS PLUS.

The purpose of qualification work is the development of theoretical and methodological provisions for managing the financial resources of the enterprise, as well as the development of recommendations for optimizing the structure of sources of financing the activities of the company «STATUS PLUS».

Objective: To investigate the nature of financial resources in the financial security of the enterprise; consider the features of managing the sources of financing the enterprise; to consider methodical approaches to the analysis of efficiency of use of financial resources of the enterprise; to analyze the efficiency of formation and use of financial resources LLC «STATUS PLUS»; to develop recommendations for improvement of the system of management of sources of financing of activity of the enterprise.

The methodological basis of this study is the dialectical method of knowledge of economic phenomena, the position of economic theory in financial management, modern management theory. During the study logical and empirical methods of knowledge of mechanisms and forms of financial management were widely used, as well as methods of comparative, statistical analysis, graphoanalytical methods of reflection of research results. The priority of using one or another method was determined by the specific task and the goal.

The results and their novelty: the method of evaluation of the counterparty (buyer) is improved, which implies the need to take into account not only the actual one-time profit received from the sale of the goods, but also the prospect of relations aimed at increasing profit of future periods, the image of the enterprise, its positioning on the market.

The practical significance of the obtained results and conclusions is that the theoretical and practical generalizations formulated in the work can be used in the development of a system for evaluating the efficiency of financial management of an enterprise.

CAPITAL, STRUCTURE, METHODS, OPTIMIZATION, FINANCIAL SECURITY, FINANCIAL RESOURCES.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.2 Сутність фінансових ресурсів в системі фінансової безпеки підприємства.....	11
1.2 Управління джерелами фінансування підприємства.....	23
1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.....	32
Висновки до розділу 1.....	39
2 ОЦІНКА ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «СТАТУС ПЛЮС».....	41
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства	41
2.2 Аналіз власних фінансових ресурсів підприємства	46
2.3 Аналіз позикових фінансових ресурсів підприємства	54
2.4 Аналіз ліквідності підприємства	61
Висновки до розділу 2.....	67
3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «СТАТУС ПЛЮС».....	69
3.1 Напрями оптимізації складу джерел фінансування підприємства	69
3.2 Удосконалення системи управління прибутком підприємства	78
Висновки до розділу 3.....	88
ВИСНОВКИ	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ	102

ВСТУП

Сьогодні динамічний розвиток суспільного життя обумовлює перманентні зміни економічних процесів, які найчастіше відбуваються в умовах зростання невизначеності. Сучасні загрози можуть впливати на рівень ефективності виробництва, його конкурентоздатність, раціональне використання усіх видів ресурсів, забезпечення високого рівня рентабельності, платоспроможності та фінансової стійкості. Усе це вимагає вирішення проблем щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Не викликає заперечень і сумнівів, що фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Фінансові ресурси складають матеріальну основу функціонування фінансів. Від величини фінансових ресурсів залежить зростання виробництва та соціально-економічний добробут підприємства. Тому в умовах ринкової економіки пошук фінансових джерел розвитку підприємства, забезпечення найефективнішого використання фінансових ресурсів мають важливе значення в роботі підприємств. Недостатній рівень фінансового забезпечення, відсутність комплексної методики діагностики капіталу з урахуванням інтересів зовнішніх та внутрішніх зацікавлених осіб є фундаментальною проблемою менеджменту.

Проблема вибору оптимальних джерел формування фінансових ресурсів підприємства викликає особливий інтерес у вітчизняних і зарубіжних вчених теоретиків і практиків. У розвиток теорії управління капіталом на підприємствах значний внесок зробили Н. О. Байстріченко, Л. І. Безгінова, І. А. Бланк, Н. О. Власова, Р. С. Квасницька, В. В. Ковальов,

Г. О. Крамаренко, Л. М. Малярець, А. М. Поддєрьогін, В. О. Подольська, Н. М. Пономаренко, В. М. Суторміна, О. О. Терещенко, О. Є. Чорна та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є розвиток теоретичних і методичних положень управління фінансовими ресурсами підприємства, а також розробка рекомендацій щодо оптимізації структури джерел фінансування діяльності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС».

Для досягнення поставленої мети вирішено наступні завдання:

- досліджено сутність фінансових ресурсів в системі фінансової безпеки підприємства;
- розглянуто особливості управління джерелами фінансування підприємства;
- розглянуто методичні підходи до аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- надано загальну характеристику фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»;
- здійснено аналіз ефективності формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»;
- розроблено рекомендації щодо удосконалення системи управління джерелами фінансування діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління джерелами фінансування діяльності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти управління власним та запозиченими фінансовими ресурсами підприємства як джерелом фінансування господарської діяльності.

Методичною основою даного дослідження є діалектичний метод пізнання економічних явищ, положення економічної теорії щодо управління фінансами, сучасна теорія управління. У ході дослідження широко використовувалися логічні й емпіричні методи пізнання механізмів і форм управління фінансами, а також методи порівняльного, статистичного аналізу, графоаналітичні методи відображення результатів досліджень.

Пріоритетність використання того чи іншого методу визначалася конкретним завданням і поставленою метою.

Інформаційну базу для написання кваліфікаційної роботи становили: фінансова звітність підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС», підручники, навчальні посібники, монографічні та періодичні видання вітчизняних та зарубіжних вчених.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у наступному: вдосконалено методику оцінювання контрагента (покупця) яка передбачає необхідність враховувати не тільки фактичний одномоментний прибуток, який одержаний від реалізації товару, але і перспективність взаємин, спрямованих на збільшення прибутку майбутніх періодів, імідж підприємства, його позиціонування на ринку.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані у кваліфікаційної роботі теоретичні та практичні узагальнення є внеском у теорію оцінки й управління фінансами суб'єкта господарювання, які можуть використовуватися при розробці системи оцінки ефективності управління фінансовим забезпеченням діяльності підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження опубліковано у збірнику матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» (м. Запоріжжя, 7 листопада 2019 р.).

За результатами дослідження подано до друку статтю «Управління фінансовими ресурсами підприємства» у збірник наукових праць «Нова економіка».

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність фінансових ресурсів в системі фінансової безпеки підприємства

Сучасні умови функціонування суб'єктів підприємництва змінюються досить значним чином і достатньо швидко. Несталі характеристики зовнішнього економічного середовища породжують нестабільність результатів роботи та фінансового стану суб'єктів підприємницької діяльності, що, в свою чергу, обумовлює їх вразливість до негативних зовнішніх та внутрішніх впливів.

Під фінансовою безпекою підприємства розуміють такий фінансовий стан, що характеризується, по-перше, збалансованістю та якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, які використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати розвиток цієї фінансової системи [96].

Розглядаючи фінансово безпеку підприємництва, як один із видів забезпечення безпеки бізнесу, необхідно зазначити, що вона займає провідне місце серед всіх інших видів безпеки. Обмеженість фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва та джерел їх формування вимагає від підприємств розробки досить ефективних технологій виробництва, застосування економічних інструментів підтримання на необхідному рівні ліквідності та конкурентоздатності, якісного використання їх ресурсної бази.

Науковці визначають два основні методичні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки: ресурсний, що пов'язує рівень фінансової безпеки з ефективністю використання фінансових ресурсів підприємства;

функціональний, що пов'язує рівень фінансово-економічної безпеки із здатністю протистояти небезпекам та загрозам.

Незалежно від сфери функціонування суб'єкта господарювання його фінансово-господарська діяльність пов'язана з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів.

Таким чином, формування ефективного механізму фінансової безпеки підприємства передбачає наявність належного сталого фінансового забезпечення, що передбачає досягнення безперервності руху фінансових ресурсів у відтворювальних процесах економічної діяльності суб'єктів господарювання шляхом раціонального використання власних фінансових ресурсів, залучення додаткових джерел фінансування та узгодження обсягів власних і залучених фінансових ресурсів відповідно до потреби [32].

Сутність фінансових ресурсів тісно пов'язана з економічною категорією «фінанси». Однак, незважаючи на тривалу історію існування фінансів як економічної категорії, проблема визначення сутності фінансових ресурсів на рівні підприємств в економічній науці залишається дискусійною. Скоріше за все, це зумовлено тим, що як і будь-яке економічне явище, дана категорія має різні форми вираження.

Фінансам підприємств, як і фінансам у цілому, властиві певні загальні та специфічні ознаки. Треба брати до уваги також і особливості, зумовлені функціонуванням фінансів у різних сферах економіки. Загальною ознакою фінансів підприємств є те, що вони виражають сукупність економічних (грошових) відносин, пов'язаних із розподілом вартості валового внутрішнього продукту. Специфічні ознаки фінансів підприємств виражають грошові відносини, що залежать від первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту, формування та використання грошових доходів і децентралізованих фондів.

Фінанси підприємств безпосередньо пов'язані з рухом грошових коштів. Саме тому досить часто поняття «фінанси підприємств» ототожнюється з грошовими коштами, наявними фінансовими ресурсами.

Однак самі кошти чи фінансові ресурси не розкривають поняття «фінанси», якщо не з'ясувати суті економічної природи останніх. Такими суттєвими загальними властивостями, які лежать в основі фінансів, є закономірності відтворювального процесу та грошові відносини, що виникають між учасниками суспільного виробництва на всіх стадіях процесу відтворення, на всіх рівнях господарювання, у всіх сферах суспільної діяльності. Однак не всі грошові відносини належать до фінансових. Грошові відносини перетворюються на фінансові, тільки тоді, коли рух грошових коштів стає відносно самостійним. Це відбувається в процесі формування, розподілу, використання грошових доходів та фондів згідно з цільовим призначенням у формі фінансових ресурсів. До фінансів належать такі групи фінансових відносин [29]:

- пов'язані з формуванням статутного фонду суб'єктів господарювання;
- пов'язані з утворенням та розподілом грошових доходів: виручки, валового та чистого доходу, прибутку, грошових фондів підприємств;
- що виникають у підприємств з державою з приводу податкових та інших платежів у бюджет та цільові фонди, бюджетного фінансування, одержання субсидій;
- які виникають між суб'єктами господарювання у зв'язку з інвестуванням у цінні папери та одержанням на них доходів здійсненням пайових внесків та участю в розподілі прибутку від спільної діяльності, одержанням і сплатою штрафних санкцій;
- які формуються в підприємств з банками, страховими компаніями у зв'язку з одержанням та погашенням кредитів, сплатою відсотків за кредит та інші види послуг, одержанням відсотків за розміщення та зберігання коштів, а також у зв'язку зі страховими платежами та відшкодуваннями за різними видами страхування;
- що формуються в підприємств у зв'язку з внутрішньовиробничим розподілом доходів.

Таким чином, об'єктом фінансів підприємств є економічні відносини,

пов'язані з рухом коштів, формуванням та використанням грошових фондів. Суб'єктами таких відносин можуть бути підприємства та організації, банківські установи та страхові компанії, позабюджетні фонди, інвестиційні фонди, аудиторські організації, інші суб'єкти господарювання, які є юридичними особами [36].

У діючих законодавчих та нормативних актах в Україні термін «фінансові ресурси» використовується досить часто, але у кожному випадку відсутнє його тлумачення. Щодо визначення сутності фінансових ресурсів серед вчених-економістів і практиків також немає єдиної точки зору, спостерігається досить різне її пояснення.

Сформувалися також два основні підходи щодо визначення складу фінансових ресурсів, у тому числі фінансових ресурсів підприємств. Згідно з першим, фінансові ресурси – це кошти (фонди, накопичення, нагромадження, доходи), наявні у розпорядженні держави і підприємств. Цієї точки зору дотримується більшість вчених економістів: Н. В. Бондаренко, І. О. Бланк, С. В. Гончарук, О. О. Непочатенко, А. М. Поддєрьогін та інші [9, 7, 16, 91, 99].

У спеціалізованій літературі під фінансовими ресурсами частіше за все розуміють грошові фонди, які створюються в процесі розподілу, перерозподілу й використання валового внутрішнього продукту, що створюється упродовж певного часу в державі [68].

Значна група авторів, зокрема І. О. Бланк [9], С. А. Кузнецова [33], А. М. Поддєрьогін [99] та інші трактують фінансові ресурси підприємства як кошти, наявні у розпорядженні суб'єкта, що господарює. І. Бланк підкреслює, що ця сукупність коштів формується з метою фінансування розвитку підприємства в майбутньому періоді [9].

Варто звернути увагу на трактування фінансових ресурсів, що пропонує В. М. Шаповал [70], який, на відміну від інших учених-економістів, які під фінансовими ресурсами розуміли грошові надходження, доходи і нагромадження у фондовій і не фондовій формах, трактує фінансові ресурси

підприємства як грошовий капітал, вкладений у підприємство для одержання доходів і прибутку. Це можна пояснити тим, що сьогодні термін «фонди» (як організаційна форма руху коштів у звітності підприємства) замінений на термін «капітал».

Н.В. Гришук зазначає, що «в умовах ринкової економіки фінансисти оперують частіше поняттям «капітал», який є для фінансиста-практика є реальним об'єктом, на який він може постійно впливати з метою отримання нових доходів фірми. Капітал є перетвореною формою фінансових ресурсів» [19]. Однак він стверджує, що у звітності підприємства фінансові ресурси представлені капіталом і зобов'язаннями підприємства. Тобто до капіталу він відносить тільки власний капітал підприємства (I розділ пасиву балансу).

Таку ж саму точку зору висловлюють Т. С. Галінська [13], І. В. Мілаш [37] та М. І. Петик [96], який стверджує, що «принципова різниця між капіталом і фінансовими ресурсами полягає у тому, що на будь-який момент часу фінансові ресурси більше або дорівнюють капіталу підприємства. При цьому, якщо «фінансові ресурси» дорівнюють «капіталу», то це означає, що у підприємства немає ніяких фінансових зобов'язань» [96].

Отже, деякі науковці ототожнюють фінансові ресурси і капітал, а іноді й підміняють одне поняття іншим. Капітал є реальним об'єктом, на який можна постійно впливати з метою отримання нових доходів підприємства та використання нею своїх зобов'язань. Тобто капітал – це об'єктивний фактор виробництва, частина фінансових ресурсів, які використовуються підприємством у своїй діяльності. Отже, капітал є перетвореною формою фінансових ресурсів. І тому ототожнювати поняття «фінансові ресурси» і «капітал» не можна.

Принципова різниця між капіталом і фінансовими ресурсами полягає в тому, що на будь-який момент часу фінансові ресурси більші або дорівнюють капіталу підприємства. При цьому якщо «фінансові ресурси» дорівнюють «капіталу», то це означає, що у підприємства немає жодних фінансових зобов'язань.

Підходи щодо тлумачення економічної сутності фінансових ресурсів на рівні держави та на рівні підприємств (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Розкриття терміна «фінансові ресурси» в літературних джерелах

Автори	Визначення
Т. С. Галінська [13]	Фінансові ресурси – це грошові накопичення і доходи, що створюються у процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб.
Н. В. Грищук [19]	Фінансові ресурси – сукупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства та призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення, пов'язуючи їх обсяг та склад із платоспроможністю підприємства.
К. М. Крамаренко [31]	Фінансові ресурси – це грошові фонди цільового призначення, сформовані у процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту, створеного на підприємстві, якими воно володіє і розпоряджається на правах власності або повного господарського відання, а також використовує на статутні потреби.
В. О Подольська, О.В. Яріш [60]	Фінансові ресурси підприємства – сукупність грошових коштів у фондовій, нефондовій або матеріальній формі, які призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення поточних витрат і витрат на забезпечення розширеного відтворення.
Л. О. Саталкіна [62]	Фінансові ресурси – це всі кошти, що знаходяться в розпорядженні підприємства і спрямовані в основні засоби та обігові кошти підприємства.
О. М. Филипенко [60]	Фінансові ресурси – це грошові кошти, які залучені в господарський обіг підприємства з різних джерел, сформованих під впливом організаційно-правових форм господарювання, призначених для покриття його власних потреб.
В. М. Шаповал [70]	Фінансові ресурси підприємства – це його найбільш ліквідні активи, що забезпечують неперервність руху грошових потоків.

Аналізуючи наведені визначення поняття «фінансові ресурси підприємства», можемо зазначити, що серед українських та зарубіжних науковців досі не існує однієї думки щодо визначення цього терміна та його ролі у процесі функціонування будь-якого підприємства. В економічній теорії визначення фінансових ресурсів також подається з огляду на фінансовий менеджмент, що заснований на підходах руху грошових потоків, де фінансові ресурси тлумачаться як сукупність грошових надходжень і

доходів, що формуються під час заснування підприємства і в процесі його діяльності, а також мобілізованих на фінансовому ринку, призначених для розвитку виробництва, виконання фінансових зобов'язань, фінансування поточних витрат і створення резервів [61].

Характерні риси фінансових ресурсів як економічної категорії узагальнено на рис. 1.1.

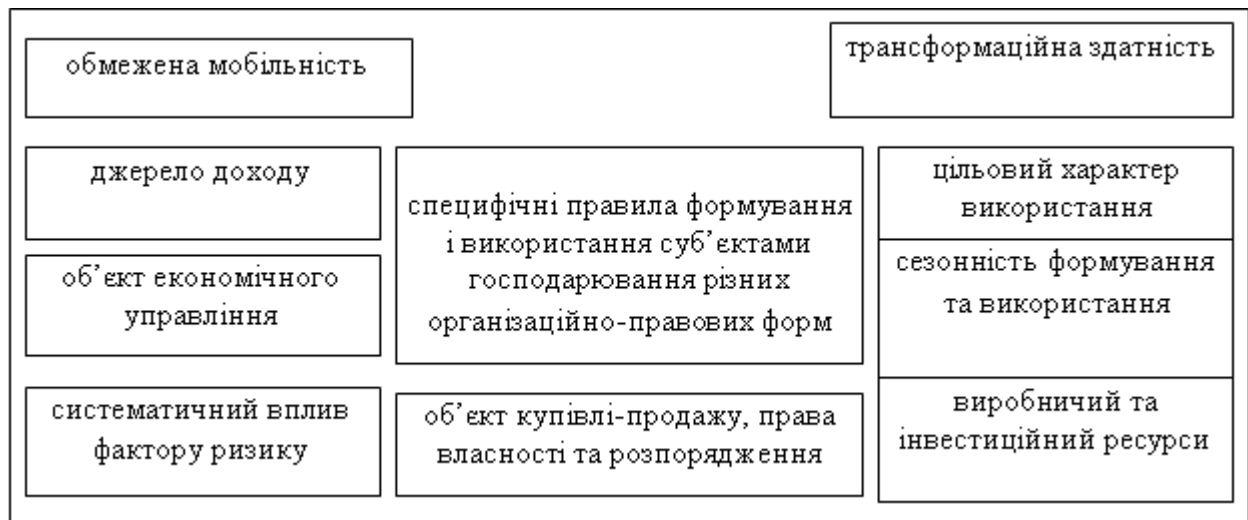

Рис. 1.1 – Характерні риси фінансових ресурсів підприємств [20]

Різні класифікаційні дефініції фінансових ресурсів у економічній літературі дають змогу сформулювати уточнене їх визначення, а саме: фінансові ресурси підприємства – це наявні в розпорядженні підприємства кошти, які поділяються за двома ознаками: за їх видами та складом; за джерелами їх виникнення (формування).

Вони призначені для здійснення витрат на розширене відтворення, виконання фінансових зобов'язань перед фізичними та юридичними особами, економічного стимулювання.

Фінансовим ресурсам підприємства властиві певні ознаки, що виражають грошові відносини, залежать від первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту, формування та використання грошових доходів і децентралізованих фондів.

Здатність виконувати функцію платіжного засобу та рівень ліквідності активів є визначальними ознаками належності їх до складу фінансових ресурсів. Систематизуємо основні складники фінансових ресурсів підприємств (рис. 1.2).

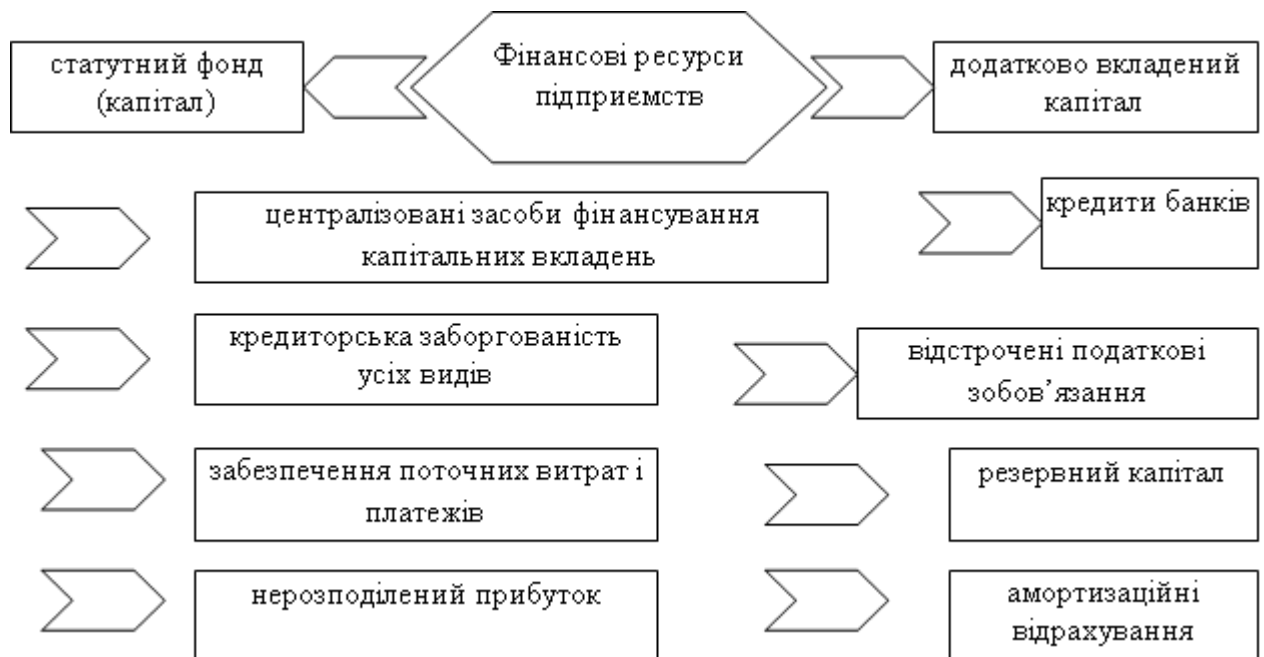

Рис. 1.2 – Складники фінансових ресурсів підприємств

Можна виділити основні ознаки, які притаманні фінансовим ресурсам: формування та використання фінансових ресурсів здійснюється відповідно до правового та нормативного забезпечення, фінансові ресурси можуть належати суб'єктам господарювання різних організаційно-правових форм бізнесу або бути зосереджені у суб'єктів фінансового ринку (банківських установах, інвестиційних фондах, компаніях спільного інвестування тощо).

Основними напрямками використання фінансових ресурсів є відтворення підприємств, соціальне забезпечення працівників та задоволення інших потреб суб'єктів господарювання. Фінансовим ресурсам підприємств притаманні такі властивості [76]:

- фінансові ресурси мають стадію утворення;
- фінансові ресурси відображають ставлення до власності;
- фінансові ресурси мають джерела формування і цілі використання;

– від джерел формування та напрямів використання залежить структура фінансових ресурсів підприємства [10].

Фінансові ресурси підприємства використовують для придбання основних засобів, нематеріальних активів, матеріальних запасів, на виплату заробітної плати, сплату податків, орендної плати, страхових платежів тощо. Зрозуміло, що обсяг виробництва, технічна, трудова, матеріальна забезпеченість підприємства, його соціально-економічний розвиток залежать від величини, складу та структури фінансових ресурсів підприємства.

Фінансові ресурси підприємства мають певні власні ознаки, або характеристики. Усі якісні характеристики фінансових ресурсів об'єднують у три групи:

- 1) загальноекономічні;
- 2) фінансові;
- 3) індивідуальні.

До загальноекономічних характеристик належать такі:

– накопичена вартість (її розглядають активами, що забезпечують рух вартості та дотримання соціального розвитку (головним завданням для підприємства є його економічний розвиток. Досягнення економічного розвитку підприємства відбувається наявністю власних фінансових ресурсів і забезпеченням можливостей доступу до зовнішніх джерел фінансування).

До фінансових характеристик фінансових ресурсів підприємства належать такі [26]:

– об'єкт фінансового управління (у функціонуванні та економічному розвитку підприємства та його практичній діяльності особлива увага приділяється фінансовим ресурсам. Вони є центральним елементом та об'єктом впливу фінансового менеджменту);

– джерело доходу (особливість фінансових ресурсів як джерела доходу є те, що вони діють відокремлено від інших факторів виробництва. Використання фінансових ресурсів (як джерела доходу) забезпечується формуванням грошових надходжень підприємства у фінансовій та

інвестиційній ланках діяльності. Акумуляовані фінансові ресурси використовуються для фінансування реальних та фінансових інвестицій із метою отримання доходу в майбутньому);

– джерело ризику (між доходом та ризиком постійно існує зв'язок. Чим вищий рівень доходів, тим більший рівень ризику. Фінансові ризики є невід'ємною частиною фінансової діяльності, а їх носієм ризику є фінансові ресурси);

– джерело погашення фінансових зобов'язань (для діяльності підприємства притаманна постійна кредиторська та дебіторська заборгованість. Така заборгованість може виникати перед державою, власниками, кредиторами та інвесторами і вона потребує погашення. Підприємства для погашення заборгованості найчастіше використовують фінансові ресурси).

Індивідуальні характеристики фінансових ресурсів містять:

– активи з високою трансформаційною здатністю (особливість фінансових ресурсів у тому, що вони не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва. Для їх участі у процесі виробництва їх потрібно перетворити в інші активи);

– основний компонент фінансового потенціалу (фінансові ресурси визначають фінансовий аспект потенціалу підприємства. Ліквідність активів і здатність регулювати чисті грошові потоки є базовими елементами для оцінки платоспроможності, фінансової стійкості, кредитоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства) [66].

Необхідність ефективного розвитку фінансово-господарської діяльності зумовлює розмір, склад та структуру фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. У свою чергу, від величини фінансових ресурсів залежить фінансування процесу розширеного відтворення, виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, банками, страховими й іншими організаціями та соціально-економічний розвиток підприємства загалом.

Достатня наявність фінансових ресурсів, ефективне їх використання

визначають фінансовий добробут підприємства: платоспроможність, ліквідність, фінансову стійкість. Інноваційний розвиток суб'єктів господарювання зумовлює необхідність усебічного дослідження проблеми їх фінансування, зокрема процесів формування та використання фінансових ресурсів – основи фінансового забезпечення господарської діяльності підприємств.

Сучасні ринкові умови господарювання та активізація підприємницької діяльності потребують нових підходів до формування, розміщення та використання фінансових ресурсів – основи фінансового забезпечення господарської діяльності суб'єктів господарювання. Саме тому дедалі вагомішого значення набувають дослідження процесів управління фінансовими ресурсами підприємства, зокрема наукових підходів до їх класифікації з метою оптимізації джерел формування та ефективного використання у фінансово-господарській діяльності підприємницьких структур [76].

Необхідність ефективного розвитку фінансово-господарської діяльності зумовлює розмір, склад та структуру фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.

Обсяг виробництва, його ефективність зумовлюють розмір, склад та структура фінансових ресурсів підприємства. Так, підвищення питомої ваги власних коштів позитивно впливає на фінансову діяльність підприємств.

Висока питома вага залучених коштів ускладнює фінансову діяльність підприємства та потребує додаткових витрат на сплату відсотків за банківські кредити, дивідендів на акції, процентів по облігації, зменшує ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

На основі порівняльного аналізу теоретичних досліджень та узагальнення наукових підходів щодо класифікації фінансових ресурсів підприємств можна надати систематизовану класифікацію фінансових ресурсів підприємств (рис. 1.3).

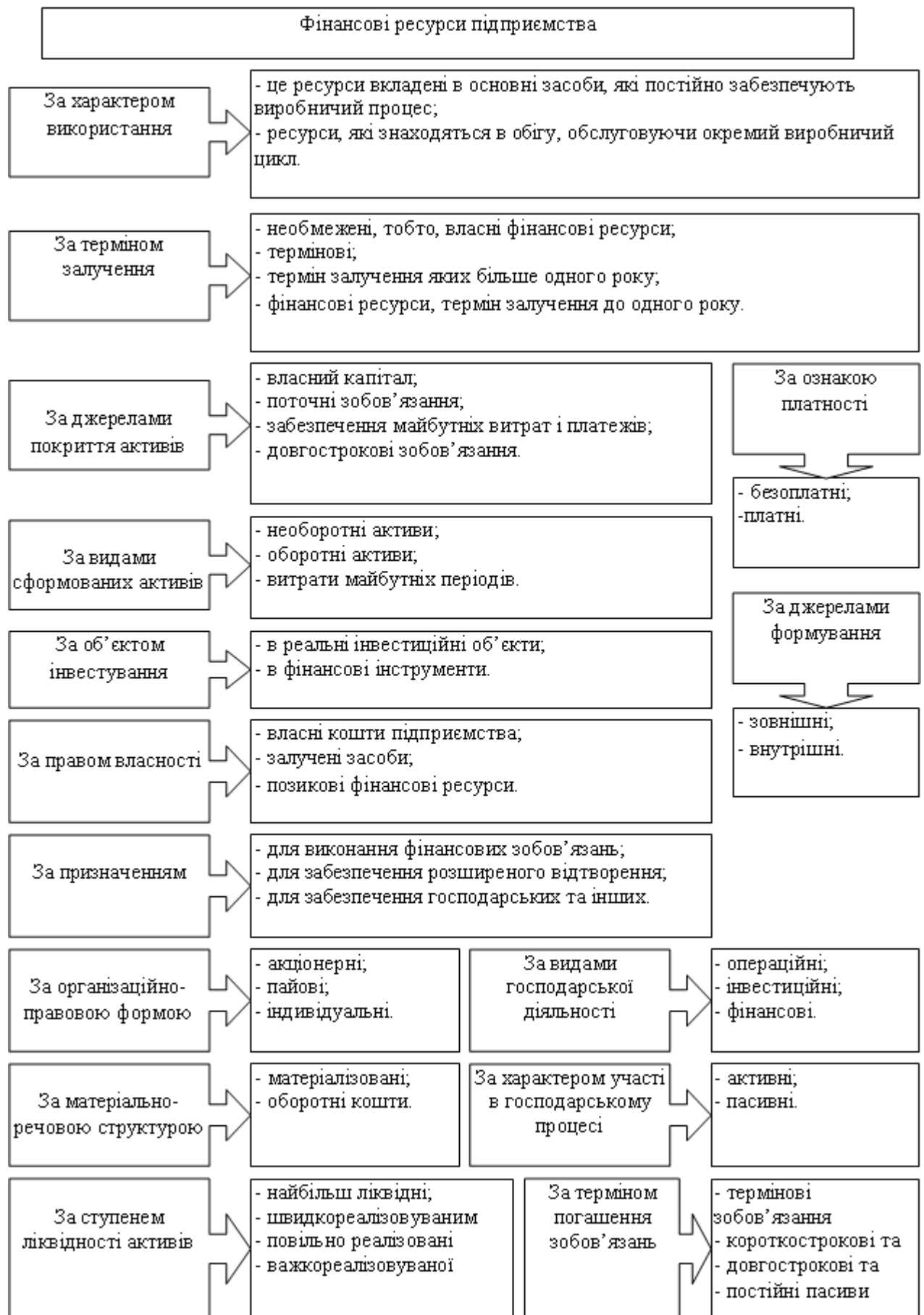

Рис. 1.3 – Класифікація фінансових ресурсів підприємства

Ураховуючи важливість класифікації фінансових ресурсів, для управління їх формування та використання запропонована класифікація фінансових ресурсів підприємства дозволить обрати правильне співвідношення між власними і позиковими ресурсами, яке сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства, а також створить дієвий механізм управління.

Отже, провівши дослідження поняття фінансових ресурсів підприємства, можемо зробити висновок, що фінансові ресурси підприємства – це грошові доходи і нагромадження, які формує підприємство у процесі своєї господарської діяльності за рахунок власних, позикових і залучених джерел, і використовує для формування активів підприємства, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників, а також для виконання інших завдань з метою забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Аналіз поняття «фінансові ресурси» дозволив з'ясувати, що деякі вчені ототожнюють це поняття з «капіталом». Проте таке порівняння є не точним, адже існує принципова різниця між капіталом і фінансовими ресурсами. Вона полягає в тому, що на будь-який момент часу фінансові ресурси більші або дорівнюють капіталу підприємства.

Здійснивши аналіз щодо класифікації фінансових ресурсів, нами було виявлено проблему невизначеності авторів щодо цього питання та наведено узагальнену класифікацію фінансів підприємств на основі узагальнення підходів вітчизняних за зарубіжних учених.

1.2 Управління джерелами фінансування підприємства

Однією з найважливіших ланок системи управління підприємством виступає управління фінансовими ресурсами, адже саме вони виступають найголовнішим стимулом здійснення господарської діяльності

підприємством, а також забезпечують всім необхідним виробничу, наукову, маркетингову діяльність, сприяючи не тільки їх ефективному функціонуванню, але й всього підприємства в цілому [22].

Формування та використання фінансових ресурсів у сфері підприємництва здійснюється з метою підвищення ефективності всіх напрямків діяльності суб'єктів господарювання і забезпечення їх подальшого розвитку. Це можливо при спрямуванні фінансових ресурсів на впровадження нових технологій, поліпшення використання основних фондів, прискорення обороту оборотних коштів тощо [73].

Формування фінансових ресурсів є важливою складовою у функціонуванні підприємства та потребує узгодження дій системи управління підприємством, а від управлінського персоналу цілої низки знань, умінь та досвіду за різними напрямками. Нестача фінансових ресурсів може практично повністю паралізувати всю діяльність суб'єкта господарювання, що зумовлює необхідність постійної діагностики фінансового забезпечення.

Злагоджена та цілеспрямована діяльність засновників та управлінського персоналу у вирішенні питань доцільного використання фінансових ресурсів забезпечує збереження підприємства та його подальший розвиток, а відповідно подальші кроки у процесі формування та використання фінансових ресурсів [28].

Основна мета дії механізму фінансового забезпечення діяльності – це формування, раціональне використання й нагромадження фінансових ресурсів у процесі господарської діяльності для ефективного функціонування підприємств.

Джерелами формування фінансових ресурсів можуть бути як власні, так і залучені кошти. У першому випадку враховують нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування, ліквідацію чи продаж частини майна. Залучені ресурси формують із державних джерел, банківського кредитування, тощо. Державні фінансові програми підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств спрямовуються на конкретні цілі й

стимулюють розвиток інноваційної діяльності виробників. Однак ці джерела не вирішують проблем фінансового забезпечення підприємств, оскільки під впливом економічної ситуації в країні їх фінансові потреби зростають.

Елементи механізму фінансового забезпечення діяльності підприємства наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Елементи механізму фінансового забезпечення діяльності підприємства [36]

Елементи складових механізму	Види складових механізму
1	2
Методи фінансового забезпечення	самофінансування; сумісне державно-приватне (партнерство) інвестування; фінансування державними інститутами; міжнародне фінансування й стимулювання; кредитування та страхування; бюджетна підтримка (асигнування); фіскальна політика.
Форми залучення фінансових ресурсів	державні програми; кредитування; страхування; форвардні (спотові) операції; лізинг; цінні папери, акції; франчайзинг; аграрні розписки; товарний кредит; позики юридичних та фізичних осіб; збільшення статутного капіталу; кошти міжнародних фінансових інститутів і міжнародних організацій, урядів іноземних країн та корпорацій; власний капітал, прибуток, кошти засновників, дивіденди; кошти державного бюджету та фонди місцевих громад; спрощена система оподаткування та спеціальні режими; державна підтримка формування аграрних оптових ринків; підготовка кваліфікованих кадрів; цінове регулювання.
Інструменти (важелі) впливу	ставки податків; податкові пільги, облікова ставка НБУ, кредитний відсоток, лізинговий платіж, страхові ставки, відшкодування, франшиза, розмір державної підтримки, мінімальна заробітна плата, види та розмір амортизаційних нарахувань.
Нормативно-правове забезпечення	Конституція України; кодекси України (Господарський, Цивільний, Кодекс законів про працю, Господарсько-процесуальний, Податковий, Бюджетний та ін.), закони та постанови (Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України), укази Президента України, накази, розпорядження, інструкції, методичні рекомендації міністерств і відомств, статутні документи суб'єктів господарювання, міжнародні угоди, концепції, державні програми розвитку та інші документи.

Продовження таблиці 1.2

1	2
Інформаційне забезпечення	статистична звітність, офіційні сайти державних органів, висновки органів контролю, наукові рекомендації, інформація фондових бірж, інформація НБУ.
Фінансові стимули	різні фонди (розвитку малого та середнього бізнесу; розвитку територій); сумісне фінансування; бюджетне фінансування (часткове, повне) пріоритетних сфер економіки.
Фінансовий контроль	державний, суспільний та внутрішній фінансовий контроль.
Фінансові санкції	штрафи, пені, арешт майна, тощо.

Основними складовими механізму наведеного у таблиці є алгоритм його реалізації, види забезпечення та методи регулювання. Алгоритм реалізації механізму фінансового забезпечення діяльності підприємств здійснюється за допомогою методів, форм та інструментів. Для реалізації даного механізму задіяне нормативно-правове, інституціональне та інформаційне забезпечення. Методами регулювання такого механізму є фінансові стимули, різні види фінансового контролю та фінансових санкцій.

Фінансове регулювання проводиться за допомогою фінансових інструментів. Одні з них діють у процесі вилучення частини доходів – податки, а також внески у державні цільові фонди та корпоративні централізовані фонди. Це інструменти первинного впливу. Другі, навпаки, впливають шляхом збільшення ресурсів, а саме: банківські позики і державні субсидії та інвестиції. Це інструменти вторинного впливу. При цьому дія фінансових інструментів може мати як загальний для всіх суб'єктів характер (на основі рівня оподаткування й однакового підходу до кредитування та безповоротного фінансування), так і селективний (на основі диференційованого підходу). Переважає селективний, бо саме він є основою збалансування інтересів і суперечностей у суспільстві, а також виступає головною формою здійснення фінансової політики [69].

Оптимізація фінансових відносин направлена на взаємодію усіх фінансових категорій (дохід, прибуток, норми амортизації, оборотні засоби,

позикові кошти, податкові зобов'язання), норм, пільг, санкцій та інших фінансових важелів.

Важливим у процесі управління фінансами підприємств є визначення такої потреби в оборотних коштах, яка забезпечуватиме мінімально необхідні розміри виробничих запасів, незавершеного виробництва, залишків готової продукції для виконання виробничої програми. За браком власних оборотних коштів для поточного інвестування необхідно визначити потребу в позикових коштах [79].

Напрями узгодження інструментів державного та ринкового регулювання джерелами самофінансування діяльності підприємств представлено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Напрями узгодження інструментів державного та ринкового регулювання джерелами самофінансування діяльності підприємств [63]

Джерело	Інструмент	ДР	РР
Прибуток	Ціна на ресурси		+
	Ціна на готову продукцію, роботи, послуги		+
	Заробітна плата (мінімальна та ринкова)	+	+
	Відрахування на соціальні заходи	+	
	Види і ставки податків і зборів	+	
	Ставка податку на прибуток	+	
Амортизація	Ставка амортизаційних відрахувань	+	
	Методи амортизаційної політики	+	+
	Фонд амортизаційних відрахувань	+	
Кошти засновників	Ціна на фінансові ресурси		+
	Сума гарантування вкладів фізичних осіб	+	
	Страховання фінансових ризиків		+
Формування зареєстрованого (статутного) капіталу	Мінімальний розмір статутного капіталу	+	
	Ставки ПДФО та ВЗ	+	
	Управління статутною часткою		+
Розподілений прибуток, дивіденди, спрямовані на збільшення статутного капіталу	Ціна на фінансові ресурси		+
	Ставки та види податків, на отримані дивіденди (податок на виведений капітал)	+	

Дані наведені у таблиці свідчать, що узгодження інструментів ринкового та державного регулювання з фінансового забезпечення

відбувається за певними напрямками. Державне регулювання формування прибутку підприємств здійснюється за допомогою таких інструментів: встановленням певних видів податків та їх ставок; визначенням розмірів мінімальної заробітної плати, мінімальної та максимальної суми відрахувань на соціальні заходи. Ринкове – на основі сформованого під впливом попиту і пропозицій на ринку механізму визначення ціни на ресурси, на готову продукцію, роботи, послуги. Державне регулювання амортизаційної політики застосовує податкові ставки і методи, тоді як ринкове регулювання направлене на вибір методу нарахування амортизації, формування й використання фонду амортизаційних відрахувань суб'єктів господарювання.

Безпосередніми завданнями управління фінансами підприємств є формування та правильний розподіл виручки від реалізації продукції для відновлення оборотних коштів, формування амортизаційного фонду, валового та чистого доходу. Кожне підприємство прагне забезпечити ліквідність оборотних активів для своєчасного погашення короткострокової кредиторської заборгованості. Тому своєчасне та повне надходження виручки від реалізації продукції, робіт, послуг постійно контролюють фінансові менеджери.

Основне завдання при управлінні фінансовими ресурсами полягає у формуванні та підтримці їх оптимальної структури, яка зможе найбільш повно задовольнити стратегічні цілі підприємства. Оскільки від збалансованого формування та використання власних та позикових засобів залежить ринкова вартість та фінансова стійкість підприємства, максимізація доходності капіталу, ступінь ризику здійснення інвестиційної діяльності та ряд інших важливих економічних показників.

Під структурою капіталу мають на увазі співвідношення між власними та залученими джерелами, а задача управління структурою зводиться до знаходження їх найкращого поєднання для конкретного випадку використання фінансових ресурсів. Вартість капіталу розглядається як виражене у відсотках співвідношення між загальною сумою коштів, яку

підприємство повинне сплатити за використання протягом певного часового періоду (дня, місяця, кварталу, року) власних та залучених фінансових ресурсів, та середнім обсягом всіх джерел їх формування за той же часовий період, тобто середньою величиною пасиву балансу [13].

Для позначення цього поняття використовують терміни: «ціна джерел фінансування», «вартість джерел фінансування», «ціна джерел фінансових ресурсів», «вартість джерел фінансових ресурсів», «витрати на залучення капіталу», «ціна капіталу», «вартість капіталу» та деякі інші. Найбільш уживаним є термін «вартість капіталу» (*cost of capital*) [67].

Необхідність застосування в управлінні фінансовими ресурсами показника ціни джерел їх формування зумовлена наступними основними причинами [29]:

- оптимізація структури джерел фінансування виробничої та інвестиційної діяльності, розробка планів формування та використання фінансових ресурсів, визначення доцільності та оцінка ефективності окремих напрямів їх вкладення ґрунтуються на використуванні показника рівня ціни конкретних джерел. Оскільки її значення для різних джерел істотно відрізняються, то для окремих фінансових операцій та фінансового забезпечення підприємства використовується величина середньозваженої ціни, що відповідає конкретним економічним умовам;

- обрання певних методів, форм та джерел фінансування здійснюється на основі зіставлення їх ціни та рівнів фінансових ризиків;

- застосування середньозваженої ціни джерел формування фінансових ресурсів в якості ставки нарощування або дисконтування при зіставленні розподілених у часі грошових потоків та здійсненні економічного обґрунтування фінансових рішень.

Оптимізація співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів повинна ґрунтуватися на таких критеріях [96]:

- забезпечення мінімальної сукупної вартості залучення власних фінансових ресурсів. Якщо вартість залучення власних фінансових ресурсів

за рахунок зовнішніх джерел істотно перевищує плановану вартість залучення позикових засобів, від такого формування власних ресурсів варто відмовитися;

– збереження управління підприємством його засновниками. Ріст додаткового пайового чи акціонерного капіталу за рахунок сторонніх інвесторів може призвести до втрати управління підприємством.

Відзначимо, що залучення певного джерела фінансування пов'язане з витратами зі сплати процентів за користування цим джерелом. Загальна сума коштів, що сплачується за користування певним обсягом залучених фінансових ресурсів, називається вартістю капіталу. В оптимальному варіанті передбачається, що обігові кошти підприємств фінансуються за рахунок короткострокових пасивів, а основні та прирівняні до них засоби – за рахунок довгострокових джерел. Завдяки цьому оптимізується загальна сума витрат щодо залучення коштів.

Якщо звернутися до процесу оптимізації фінансових ресурсів, наприклад, в акціонерних товариствах, то стає очевидним, що для збільшення розмірів власного капіталу, воно може використовувати як внутрішні, так і зовнішні джерела фінансування. Критеріями їх вибору є [7]:

- ринкові умови (здатність ринку поглинути нову емісію акцій);
- права й інтереси наявних акціонерів акціонерного товариства;
- ступінь надійності прогнозів щодо майбутнього прибутку акціонерного товариства.

Внутрішнім джерелом розширення власного капіталу підприємства є його нерозподілений прибуток. Використання цього джерела не залежить у засобах від стану ринку, не потребує витрат для залучення коштів і не пов'язане з ризиком втрати контролю над акціонерним товариством [69].

Водночас, можливості отримувати прибуток і використовувати його для розширення власного капіталу, багато в чому, залежать від чинників, що перебувають поза сферою впливу акціонерного товариства. Тому поряд із внутрішніми джерелами збільшення розмірів власного капіталу акціонерні

товариства широко використовують і зовнішні джерела.

Множинність критеріїв оптимізації в задачі визначення раціональної структури фінансових ресурсів конкретного підприємства спонукає власників останнього обирати найефективніші з них на підставі своїх суб'єктивних ставлень до фінансового ризику. Причому виникає своєрідний парадокс: з одного боку, чим більше критеріїв враховує інвестор, тим достовірнішим буде результат оптимізації, а з іншого, – зростання їх кількості різко ускладнює процес розв'язання задачі оптимізації структури капіталу.

Враховуючи нинішні підходи до оптимізації структури капіталу підприємств доцільно проводити комплексні заходи, які містять збалансованість критеріїв.

Процес оптимізації структури капіталу повинен здійснюватися за наступними основними критеріями [31]:

- орієнтація на пропорційне співвідношення власного та позикового капіталу;
- оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації прибутку та мінімізації ризиків.

Таким чином, будь-який господарюючий суб'єкт, що розвивається та визначився із стратегічними цілями, вимушений вирішувати питання формування структури капіталу для забезпечення своїх довгострокових цілей.

При цьому необхідно враховувати наступне [66]:

- будь-які зміни, пов'язані з розміром авансованого капіталу і його якісними характеристиками, впливають на вартість підприємства і повинні бути обґрунтовані.
- в результаті збільшення обсягів капіталу підприємства виникають певні складнощі, що пов'язані з його раціональним використанням, регулюванням вартості залучення. Дані чинники зумовлюють появу нових фінансових завдань, які необхідно вирішувати в процесі управління підприємством;

– в цілях ефективного управління капіталом необхідно не тільки відстежувати достатність авансованих, в діяльність підприємства, засобів, оцінювати раціональний їх розподіл, але й, структурувавши капітал, аналізувати особливості його складових.

Застосування на практиці вибору джерел фінансування для задоволення стратегічних цілей підприємства, дозволяє послідовно та обґрунтовано підходити до прийняття рішень під час здійснення інвестиційної політики, що буде сприяти підвищенню ефективності діяльності підприємства в цілому [99].

При цьому, слід зазначити, що ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства та оптимізація їх структури неможливі без врахування необхідності забезпечення фінансової стійкості та фінансової безпеки підприємства. Під час розробки фінансової політики підприємства необхідно обрати таку структуру фінансових ресурсів, яка дасть змогу звести до мінімуму середньозважену вартість капіталу і, у той же час, підтримати кредитну репутацію підприємства на рівні, який дає змогу залучити нові фінансові ресурси на прийнятних умовах.

1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Однією з важливих проблем у процесі використання фінансових ресурсів підприємства є оцінка ефективності їх функціонування. Така оцінка необхідна як у процесі формування фінансових ресурсів, так і при їх використанні. Для вирішення цієї проблеми необхідно провести вибір показників ефективності процесу використання фінансових ресурсів підприємства та вдосконалити систему критеріїв оцінки ефективності [67].

Для фінансового забезпечення господарської діяльності суб'єктів господарювання потрібно знайти нові підходи до формування та

використання фінансових ресурсів.

Функціонування ринкової економічної системи в Україні можливе за умови зростання ефективності використання фінансових ресурсів. З метою забезпечення ефективного управління цим процесом на підприємствах повинна розроблятися спеціальна фінансова політика, яка спрямована на залучення фінансових ресурсів. Політика формування фінансових ресурсів становить частину загальної фінансової стратегії підприємства, яка полягає у забезпеченні необхідного рівня самофінансування його виробничого розвитку. Ефективно розміщені фінансові ресурси підприємства є найважливішим симптомом його «фінансового здоров'я», передумовою досягнення високих кінцевих результатів його господарської діяльності загалом. Ефективні форми управління фінансовими ресурсами дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток [36].

Аналіз ефективності використання власного і позикового капіталу компаній – це, спосіб накопичення, порівняння, трансформації і використання інформації бухгалтерського обліку та звітності, який має на меті: оцінити поточний і перспективний фінансовий стан підприємства, тобто використання власного і позикового капіталу; обґрунтувати можливі і прийнятні темпи розвитку підприємства з позиції забезпечення їх джерелами фінансування; виявити доступні джерела засобів, оцінити раціональні способи їх мобілізації; виявити усі можливі ризики при використанні позикових джерел фінансування; обґрунтувати процеси та алгоритм оптимізації структури капіталу [16].

Аналіз фінансових ресурсів підприємства можна представити наступною схемою:

- аналіз структури та динаміки позикового капіталу підприємства;
- оцінювання оборотності кредиторської заборгованості;
- визначення ролі позикового капіталу у формуванні капіталу підприємства;
- оцінювання фінансової стійкості підприємства на основі аналізу

структури власного капіталу та зобов'язань;

– аналізування фінансової рівноваги між активами підприємства та джерелами їхнього утворення;

– оцінювання впливу поточних зобов'язань на величину показників ліквідності.

Об'єднавши завдання й етапи проведення аналізу капіталу, можемо отримати структурно-логічну модель послідовності його здійснення (рис. 1.4).

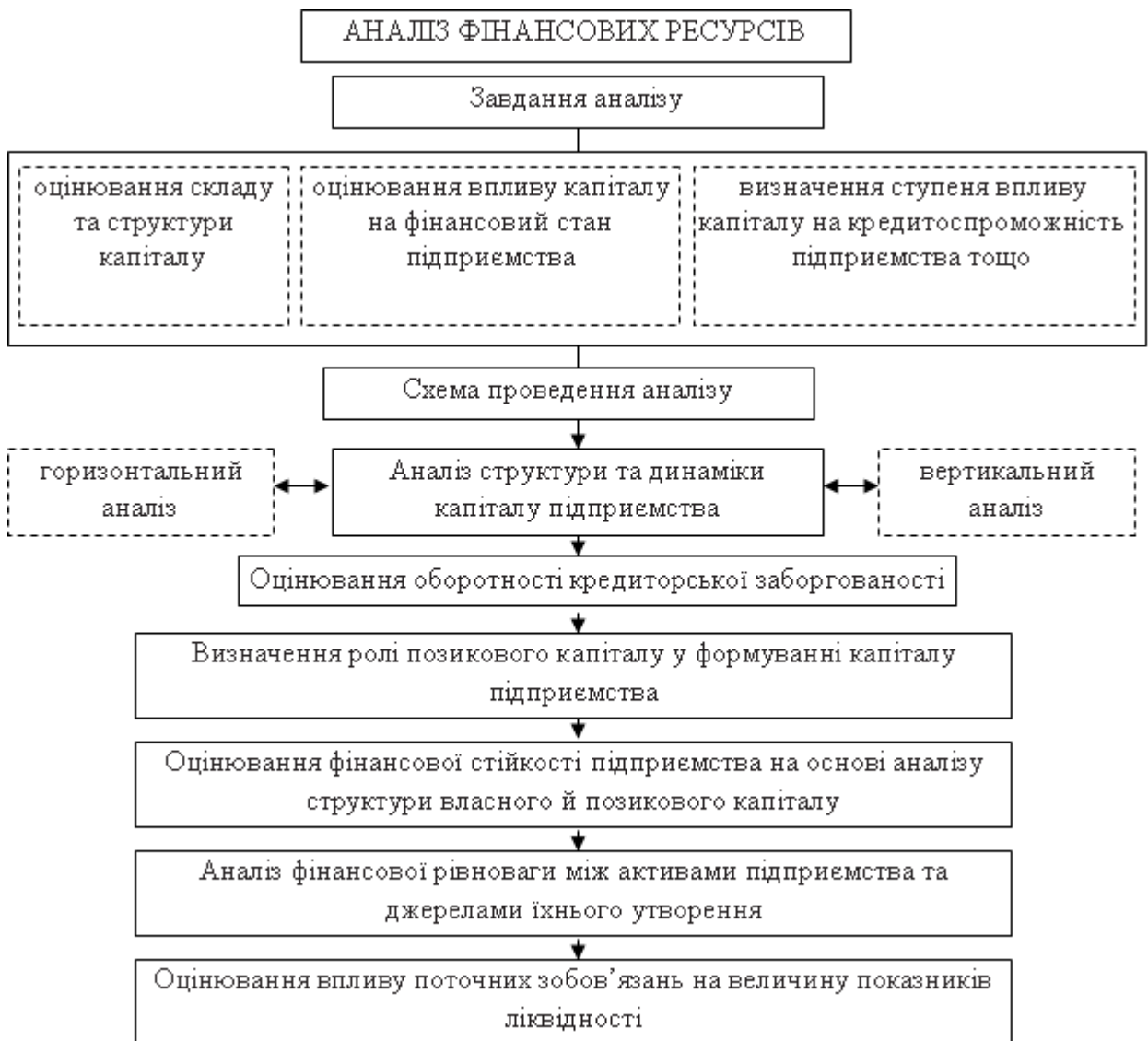

Рис. 1.4 – Структурно-логічна модель послідовності здійснення аналізу фінансових ресурсів підприємства [18]

Основним джерелом інформації для аналізу зобов'язань є фінансова

звітність. Під час оцінювання фінансової звітності підприємства реалізується принцип дедукції, тобто рух від загального до часткового, що дає змогу відтворити історичну та логічну послідовність господарських операцій, а також оцінити величину їхнього впливу на фінансовий стан підприємства. Під час аналізування необхідно врахувати, що інформація, наведена у фінансовій звітності, вже пройшла бухгалтерську та статистичну обробку.

Необхідно також звернути увагу на суб'єктивність укладачів фінансової звітності, вибрану підприємством облікову політику.

Слід зазначити, що обсяг інформації залежить від мети та завдань аналізу, а витрати на її збирання повинні бути обґрунтовані та виправдані.

Характерними для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів є коефіцієнти віддачі (оборотності) сукупних джерел коштів підприємства, а також їх окремих видів: власного капіталу, короткострокових кредитів і позик, кредиторської заборгованості. Кожен такий коефіцієнт відображає відношення прибутку від продажів до середньої балансової величини показників джерела прибутку [97].

Економічний зміст коефіцієнтів віддачі капіталу полягає в тому, що їх значення показує, яку суму прибутку підприємство отримувало на кожен гривню фінансового джерела того чи іншого виду. Чим вище ці показники, тим вища віддача фінансових ресурсів.

Ефективність використання фінансових ресурсів і капіталу також можна оцінити, використовуючи показник середньої тривалості періоду одного обороту, вимірюваний у днях. Період обороту показує, який термін необхідний для завершення повного обороту того чи іншого джерела коштів підприємства. Іншими словами, за який період часу гривня капіталу генерує гривню прибутку.

У кожного підприємства на тривалість середнього періоду обороту капіталу впливає безліч об'єктивних і суб'єктивних факторів, притаманних для його галузевій приналежності, масштабів діяльності, сформованих особливостей ділового обороту. Оцінка цього показника здійснюється, перш

за все, у динаміці. Зрозуміло, чим коротше цей період, тим швидше окупуються фінансові ресурси. Уповільнення періоду обороту свідчить про зниження ефективності використання капіталу, фінансових ресурсів.

Алгоритми розрахунків показників оборотності капіталу подано у табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Показники оборотності (віддачі) власного капіталу і зобов'язань за рік [17]

Показник	Коефіцієнт оборотності	Середня тривалість одного обороту в днях
Власний капітал	Прибуток від продажів	Середня балансова величина власного капіталу x 360
	Середня балансова величина власного капіталу	Прибуток від продажів
Позиковий капітал	Прибуток від продажів	Середня балансова величина позикового капіталу x 360
	Середня балансова величина позикового капіталу	Прибуток від продажів
Кредити та позики	Прибуток від продажів	Середня балансова величина заборгованості за кредитами і позиками x 360
	Середня балансова величина заборгованості за кредитами і позиками	Прибуток від продажів
Кредиторська заборгованість	Прибуток від продажів	Середня балансова величина кредиторської заборгованості x 360
	Середня балансова величина кредиторської заборгованості	Прибуток від продажів
Заборгованість перед постачальниками та підрядниками	Прибуток від продажів	Середня балансова величина заборгованості постачальникам і підрядникам x 360
	Середня балансова величина заборгованості постачальникам і підрядника	Прибуток від продажів

Аналіз ефективності використання капіталу підприємства проводиться за допомогою різних типів моделей, що дозволяють структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками. При існуючому стані найбільш прийнятними, на нашу думку, для аналізу є дескриптивні моделі.

Дескриптивні моделі, або моделі описового характеру, є основними як для проведення аналізу капіталу, так і для оцінки фінансового стану підприємств. До них відносяться: побудова системи звітних балансів, подання бухгалтерської звітності в різних аналітичних розрізах; структурний і динамічний аналіз звітності, коефіцієнтний та факторний аналіз, аналітичні записки до звітності [20].

Всі ці моделі засновані на використанні інформації бухгалтерської звітності.

Структурний аналіз представляє сукупність методів дослідження структури. Він заснований на представленні бухгалтерської звітності у вигляді відносних величин, що характеризують структуру, тобто розраховується частка (питома вага) приватних показників в узагальнюючих підсумкових даних про власний і позиковий капітал [30].

Динамічний аналіз дозволяє виявити тенденції зміни окремих статей власного і позикового капіталу або їх груп, що входять до складу бухгалтерської звітності.

Коефіцієнтний аналіз – провідний метод аналізу ефективності використання капіталу підприємств, що використовується різними групами користувачів: менеджерами, аналітиками, акціонерами, інвесторами, кредиторами та ін.. Відомо безліч таких коефіцієнтів, тому для зручності розділимо їх на кілька груп [66]:

- коефіцієнти оцінки руху капіталу підприємства;
- коефіцієнти ділової активності;
- коефіцієнти структури капіталу;
- коефіцієнти рентабельності та ін.

Для характеристики джерел формування запасів і затрат використовуються кілька показників [30]:

- наявність власних обігових коштів;
- наявність власних і довготермінових позикових джерел формування запасів та затрат;

– загальна сума основних джерел формування запасів і затрат.

На основі показника забезпечення запасів і витрат власними і позиченими коштами виділяють такі типи фінансової стабільності підприємства [92]:

– абсолютна фінансова стійкість трапляється рідко і є крайнім типом фінансової стабільності (власні обігові кошти забезпечують запаси і витрати);

– нормально стійкий фінансовий стан, який гарантує його платоспроможність (запаси і витрати забезпечуються сумою власних обігових коштів та довгостроковими позиковими джерелами);

– нестійкий фінансовий стан, при якому порушується платоспроможність, але є можливість оновлення рівноваги між платіжними засобами і платіжними зобов'язаннями за рахунок залучення тимчасово вільних джерел в обіг і збільшення власного обігового капіталу (запаси і витрати забезпечуються власними обіговими коштами, довгостроковими позиковими джерелами, короткостроковими кредитами і позиками); кризовий фінансовий стан (запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства).

До коефіцієнтів оцінки руху капіталу (активів) підприємства відносять коефіцієнти надходження, вибуття і використання, що розраховуються по всьому сукупному капіталу і по його складових:

1. Коефіцієнт надходження власного капіталу показує, яку частину власного капіталу від наявного на кінець звітного періоду складають знову надійшли в його рахунок кошти.

2. Коефіцієнт надходження позикового капіталу показує, яку частину позикового капіталу від звітного періоду, що є на кінець, складають довгострокові і короткострокові позикові засоби, що знов поступили.

3. Коефіцієнт використання власного капіталу показує, яка частина власного капіталу, з яким підприємство почало діяльність у звітному періоді, була використана в процесі діяльності господарюючого суб'єкта.

9. Коефіцієнт вибуття позикового капіталу показує, яка його частина вибула протягом звітного періоду за допомогою повернення кредитів і позик та погашення кредиторської заборгованості.

Коефіцієнти ділової активності дозволяють проаналізувати, наскільки ефективно підприємство використовує свій капітал. Як правило, до цієї групи відносяться різні коефіцієнти оборотності: оборотність власного капіталу, оборотність інвестованого капіталу, оборотність кредиторської заборгованості, оборотність позикового капіталу.

Таким чином, всебічне використання методів фінансового аналізу фінансових ресурсів підприємства дає змогу керівництву заздалегідь прогнозувати негативні тенденції розвитку компанії та вчасно приймати відповідні управлінські рішення задля зменшення можливих втрат або їх уникнення. Це постає окремим важливим завданням в умовах кризових ситуацій в сучасній економіці, які мають негативний вплив на фінансовий стан підприємства та його господарську діяльність.

Висновки до розділу 1

У сучасних умовах ведення господарської діяльності фінансове забезпечення діяльності підприємства відіграє значну роль у розвитку підприємства, забезпеченні інтересів його власників та є важливим елементом в управлінні фінансовим станом підприємства.

Фінансові ресурси мають безпосередній вплив на фінансовий стан підприємства, зокрема на платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність, прибутковість та рентабельність. Фінансові ресурси є головним елементом та базою для ведення господарської діяльності підприємства, тому його ретельний та професіональний аналіз дозволяє отримати обґрунтовану та важливу інформацію щодо фінансового стану об'єкта і розробити відповідне управлінське рішення, яке дозволить підприємству досягти поставлених задач.

На основі проведеного дослідження сутності категорії «фінансові ресурси» слід зазначити, що грошові доходи і нагромадження, які формує підприємство у процесі своєї господарської діяльності за рахунок власних, позикових і залучених джерел, і використовує для формування активів підприємства, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників, а також для виконання інших завдань з метою забезпечення ефективного розвитку підприємства.

На основі порівняльного аналізу теоретичних досліджень та узагальнення наукових підходів щодо класифікації фінансових ресурсів було систематизовано класифікацію фінансових ресурсів підприємств.

Формування фінансових ресурсів є важливою складовою у функціонуванні підприємства та потребує узгодження дій системи управління підприємством, а від управлінського персоналу цілої низки знань, умінь та досвіду за різними напрямками.

Ефективність діяльності підприємства значною мірою характеризується показником ефективності використання фінансових ресурсів, тобто максимальної їх віддачі, тому актуальності набувають питання пошуку шляхів ефективного використання власного та позикового капіталу, для забезпечення стійкості фінансового стану підприємства. Виявити недоліки використання капіталу та усунути їх можна завдяки проведенню аналізу даних процесів діяльності підприємства, що дасть змогу розрахувати можливості підприємства щодо використання власних та позикових джерел фінансування та знизити рівень фінансового ризику.

2 ОЦІНКА ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» створене з метою виробництва продукції, надання послуг різного характеру і виконання робіт для насичення внутрішнього ринку, задоволення потреб споживачів, створення нових робочих місць, отримання прибутку і реалізації на його основі економічних та соціальних інтересів засновників і трудового колективу. Організаційно-правова форма бізнесу обрана не даремно, оскільки підприємство має можливості залучення інвестицій і великі можливості нарощувати обсяги виробництва.

Формою власності товариства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» є приватна власність.

Основними видами діяльності ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» є технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів; роздрібна торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів; роздрібна торгівля пальним.

Види діяльності, які вимагають спеціального дозволу Товариство вправі здійснювати тільки після одержання спеціального дозволу (ліцензії патенту тощо). Якщо умовами здійснення певного виду діяльності, який вимагає одержання спеціального дозволу (ліцензії, патенту тощо), встановлена вимога про здійснення цієї діяльності як виключної. Товариство протягом дії відповідного дозволу не вправі здійснювати інші види діяльності, крім тих, що передбачені дозволом (ліцензією, патентом тощо) і законодавством України.

Товариство є юридичною особою і має право від свого імені укладати договори, набувати майнових та особистих немайнових прав та нести

обов'язки, пов'язані з його діяльністю бути позивачем та відповідачем у суді і виступати від свого імені.

Товариство має свій самостійний баланс, поточні і інші, включаючи валютний, рахунки в установах банків, печатку з своїм найменуванням, штампи, знак для товарів і послуг та інші реквізити.

Основною метою діяльності ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» є: отримання прибутку; досягнення високого рівня обслуговування споживачів.

Товариство здійснює свою господарську діяльність на принципах госпрозрахунку та самофінансування, має самостійний баланс, розрахунковий та валютний рахунки.

На даному підприємстві для здійснення оперативного управління та контролю за виконанням поставлених завдань застосовується лінійно – функціональна організаційна структура управління, яка спирається на розподіл повноважень та відповідальності за функціями управління і прийняття рішень по вертикалі. Вона дає змогу організувати управління за лінійною схемою, а функціональні відділи апарату управління підприємства лише допомагають лінійним керівникам вирішувати управлінські завдання.

Така структура управління забезпечує швидку реалізацію управлінських рішень, сприяє підвищенню ефективності роботи функціональних служб, уможлиблює необхідний маневр ресурсами. Вона є найдоцільнішою на даному підприємстві.

Завдяки раціонально організованому постачанню товарно-матеріальних цінностей на підприємстві ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» забезпечується повнота і стійкість номенклатури послуг, необхідний рівень матеріальних запасів, задоволення попиту споживачів, а також високі фінансово-економічні показники роботи.

Постачання товарно-матеріальних цінностей на підприємстві ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» ґрунтується на наступних принципах: планомірність; ритмічність; оперативність; економічність; централізація.

Товариство має загальну систему оподаткування.

Грошові розрахунки між підприємствами здійснюються в безготівковому порядку через заснування банків і за згодою (із доручення) платника. Підприємство обслуговується ПАТ КБ «ПриватБанк».

Майно товариства складається з основних та оборотних фондів і нематеріальних активів, а також інших цінностей, вартість яких відображена в балансі товариства.

Товариство є власником: статутного фонду; продукції, що вироблена товариством за результатами господарської діяльності; майна, придбаного за результатами фінансово-господарської діяльності товариства; отриманих прибутків; іншого майна, придбаного на підставах, не заборонених чинним законодавством.

На основі фінансової звітності (Додаток А), здійснено аналіз фінансових результатів діяльності підприємства за 2016–2018 рр. табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр., тис. грн

Показники	Роки			Відхилення 2018/2016	
	2016	2017	2018	+,-	%
Чистий дохід	69090	96133	136602	77962	131,20
Собівартість реалізованої продукції	63913	70760	102632	99119	91,96
Валовий прибуток	6627	26382	33970	28393	603,69
Інші операційні доходи	2117	2830	2118	1	0,09
Адміністративні витрати	1672	1860	2283	610	36,61
Витрати на збут	3937	6069	7891	9906	128,17
Інші операційні витрати	1097	6660	1363	306	29,23
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	1689	16790	29612	23023	1998,66
Інші фінансові доходи	661	9	26	-626	-96,36
Інші доходи	119	217	20	-99	-83,22
Фінансові витрати	1999	10262	19679	12680	639,91
Інші витрати	37	30	693	666	1799,96
Фінансові результати від операційної діяльності до оподаткування: прибуток	223	6689	9286	9063	9076,26
Витрати з податку на прибуток	187	812	1938	1261	669,89
Чистий фінансовий результат: прибуток	36	9872	7898	7812	21922,66

Протягом аналізованого періоду собівартість реалізованої продукції збільшилась на 99119 тис. грн (91,96%). За рахунок збільшення чистого доходу підприємства на 77962 тис. грн, валовий прибуток підприємства у 2018 р. збільшився на 28393 тис. грн порівняно з 2016 р. Адміністративні витрати суттєво змін не зазнали, їх зростання за аналізований період склало 610 тис. грн..

Аналізуючи фінансові результати від операційної діяльності у 2018 р. слід зазначити їх збільшення порівняно з 2016 р. на 20896 тис. грн та становили 9286 тис. грн. Збільшення фінансових результатів від операційної діяльності призвело до збільшення чистого прибутку на 7812 тис. грн.

Динаміку фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» протягом 2016–2018 рр. наведено на рис. 2.1.

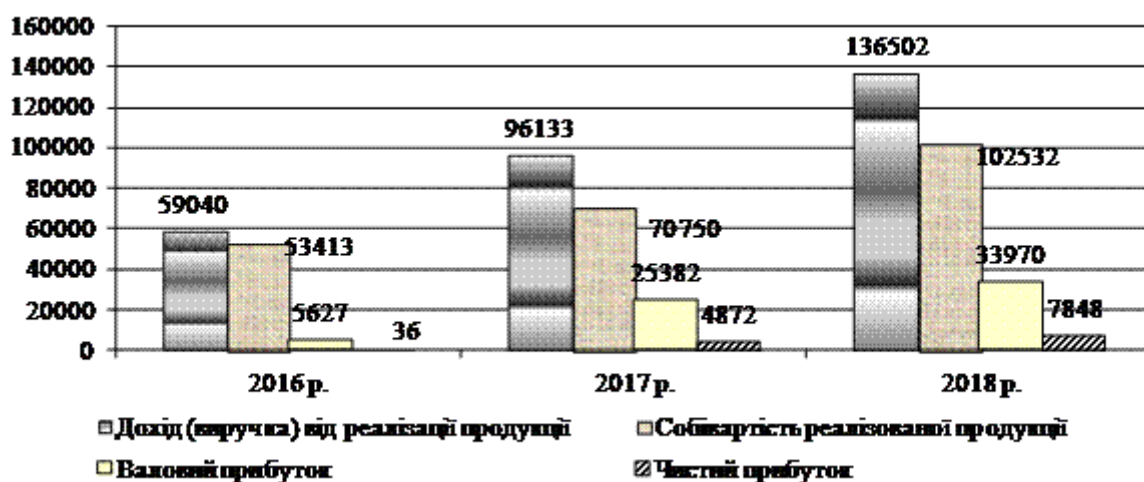

Рис. 2.1 – Динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр., тис. грн

Важливою частиною аналізу при визначенні фінансового стану компанії є показники рентабельності. Вони характеризують ефективність роботи організації в цілому, прибутковість різних напрямків діяльності, окупність витрат та інше.

Рентабельність визначається як здатність підприємства отримувати прибуток від своєї економічної діяльності, використовуючи свої ресурси, і

вона являє собою економічний інструмент, який лежить в основі всіх рішень компанії, що стосуються управління діяльністю і відносин з діловими партнерами.

Показники рентабельності підприємства за аналізований період наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники рентабельності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Показники	Рік			Відхилення, + -	
	2016.	2017.	2018.	2017/2016	2018/2017
Рентабельності продукції	8,12	23,76	21,17	16,69	-2,69
Рентабельність оборотних активів	0,21	16,16	16,99	19,96	0,83
Рентабельності активів	0,07	6,03	6,8	6,96	0,77
Рентабельності діяльності	0,06	6,07	6,76	6,01	0,68

Дані таблиці свідчать, що протягом 2016–2018 рр. відбулося збільшення показників рентабельності діяльності підприємства. Коефіцієнт рентабельності оборотних активів свідчить наскільки ефективно підприємство оборотні засоби, у 2018 р. показник збільшився на 19,96 п.п. порівняно з 2016 р., що показує ефективність вкладання коштів у підприємство. Коефіцієнт рентабельності активів характеризує наскільки ефективно використовується майно підприємства, у 2018 р. цей показник збільшився на 0,77 порівняно з 2017 р., що свідчить про ефективне використання майна підприємства.

Показник рентабельності продукції дає уявлення про те, наскільки ефективно підприємство здійснює свою діяльність, контролює витрати на виробництво і реалізацію продукції, і який чистий прибуток при цьому отримує. Відповідно даний показник у 2018 р. збільшився порівняно з 2016 р. на 16,69 п.п., що є позитивним моментом і свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства.

Динаміку показників рентабельності підприємства ТОВ «СТАТУС

ПЛЮС» за аналізований період наведено на рис. 2.2:

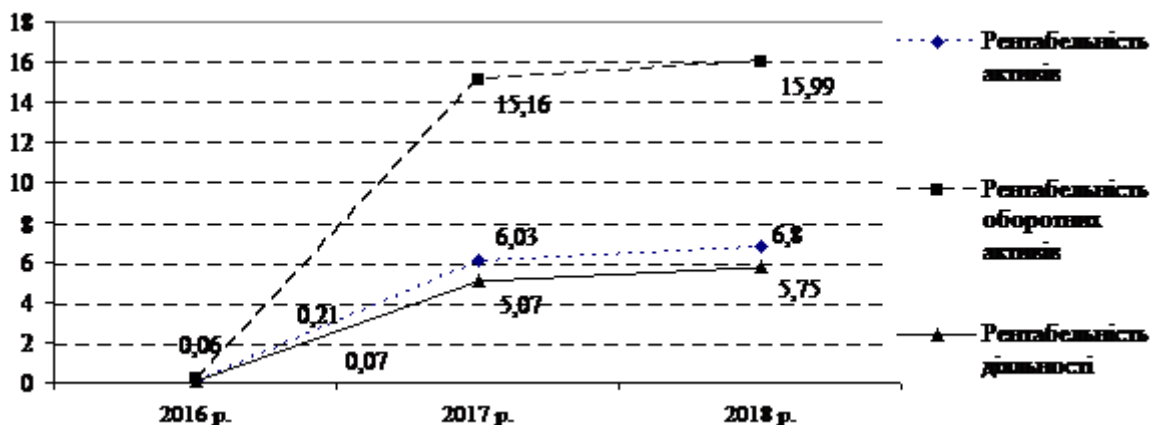

Рис. 2.2 – Динаміка основних показників рентабельності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Таким чином, слід зазначити, що протягом аналізованого періоду, діяльність підприємства було прибутковою, про що свідчать розрахунки фінансових результатів діяльності. При цьому, показники рентабельності демонстрували позитивну динаміку, що є свідченням ефективного використання ресурсів підприємства в своїй фінансово-господарській діяльності.

З метою більш ґрунтовного аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, здійснимо аналіз власного та запозиченого капіталу підприємства та надамо оцінку ефективності їх формування та використання.

2.2 Аналіз власних фінансових ресурсів підприємства

Власні фінансові ресурси є одним з найважливіших факторів ефективності будь якої економічної діяльності підприємства. Їх динаміка може засвідчувати про якість фінансового менеджменту, структура та напрями використання – безпосередньо впливають на формування добробуту

власників, визначаючи ринкову вартість підприємства.

Вважаємо за доцільне оцінювання ефективності управління фінансових ресурсів розпочати з аналізу динаміки складу та структури джерел їх формування. Так, першим кроком здійснимо оцінку розподілу загального розміру капіталу на власні та позикові джерела коштів (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Аналіз структури капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр., тис. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 року від			
				+,-		%	
				2016	2017	2016	2017
Всього капіталу підприємства	62633	98937	130893	68210	31906	108,90	32,26
Власний капітал	27079	96621	68077	90999	21667	161,91	96,39
- у % до всіх джерел коштів	93,23	97,02	62,03	8,80	6,01	20,36	10,66
Позиковий капітал	36669	62917	62766	27211	10399	76,69	19,79
- у % до всіх джерел коштів	66,77	62,98	97,97	-8,80	-6,01	-16,60	-9,96

Вивчаючи дані, відзначимо, що протягом аналізованого періоду спостерігається тенденція збільшення величини капіталу підприємства. Так, на початок 2017 р. капітал підприємства складав 62633 тис. грн, протягом звітного періоду відбулося стрімке зростання до 130893 тис. грн і наприкінці 2018 р. загальне збільшення капіталу підприємства порівняно з початком 2017 р. склало 68210 тис. грн, або 108,9%.

Аналізуючи залучений капітал з початку 2017 – кінець 2017 р., слід відзначити, що на початок 2017 р. його величина сягала 36669 тис. грн, а наприкінці 2017 р. величина залученого капіталу коштів збільшились на 16863 тис. грн. Наприкінці 2018 р. порівняно з кінцем 2017 р. загальна сума залучених коштів збільшилася на 10399 тис. грн, тобто на 19,79%. Протягом аналізованого періоду збільшення залученого капіталу склало 76,69% (27211 тис. грн).

Власний капітал протягом аналізованих 2016–2018 рр. мав тенденцію

до зростання (рис. 2.3).

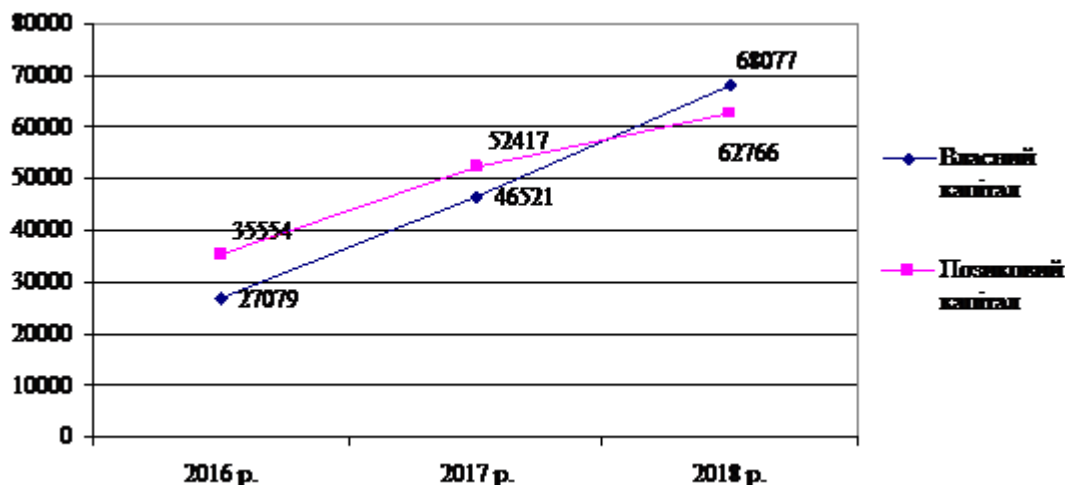

Рис. 2.3 – Динаміка зміни власного та залученого капіталу підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр., тис. грн.

Порівняно з базовим цей показник зріс на 68210 тис. грн, або 108,9%. При цьому слід зазначити, що у порівняльній величині до загальної величини всього капіталу підприємства розмір власного капіталу підприємства зростає протягом усього аналізованого періоду, що є позитивним моментом, оскільки розмір власного капіталу впливає безпосередньо на фінансову стійкість (рис. 2.9).

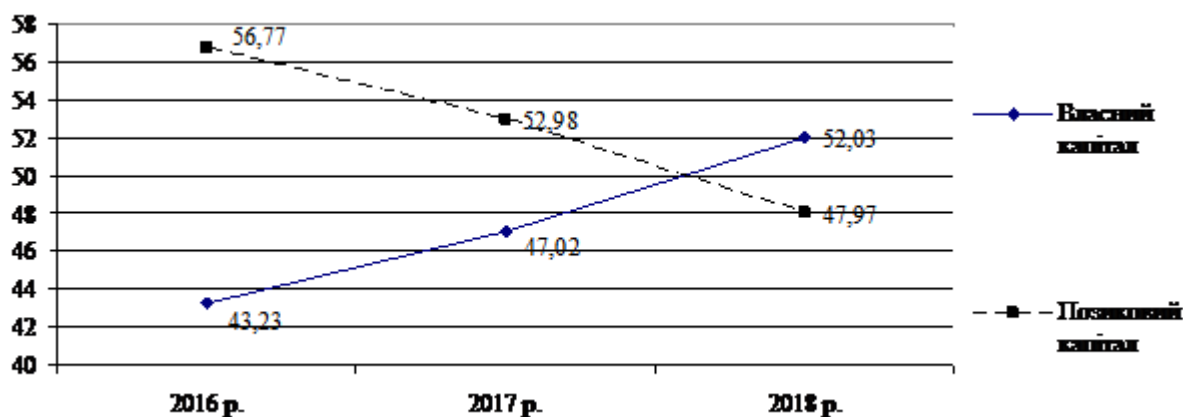

Рис. 2.4 – Динаміка питомої власного капіталу у загальній величині пасивів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр., %

Аналіз та динаміка структури власного капіталу дає можливість дослідити складові власного капіталу та їх зміну протягом аналізованого

періоду (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Динаміка та структура власного капіталу підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр., тис. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. від			
				+,-		%	
				2016	2017	2016	2017
Власний капітал	27079	96621	68077	90999	21667	161,9	96,3
Зареєстрований (пайовий) капітал	2873	2873	2873	-	-	-	-
Капітал у дооцінках	19818	32617	92611	22793	9999	116,0	30,6
Додатковий капітал	176	-291	-368	-633	-117	-309,0	98,3
Резервний капітал	2201	2201	2201	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток	2011	9071	20760	18739	11679	932,0	128,7

Слід зазначити, що плив на збільшення величини власного капіталу спричинило зростання нерозподіленого прибутку підприємства, який склав на кінець 2018 р. 20760 тис. грн. Збільшення порівняно з кінцем 2016 р. відбулося на рівні 18739 тис. грн (932,0%), порівняно з 2017 р. збільшення склало 11679 тис. грн (128,7%).

Додатковий вкладений капітал на кінець 2018 р. склав -368 тис. грн. Його розмір відносно початку 2017 р. зменшився на -633 тис. грн (309,0%), а відносно кінця 2017 р. на 117 тис. грн (98,3%).

Найбільшу питому вагу у власному капіталі займає стаття капітал у дооцінках. Протягом аналізованого періоду підприємство здійснило дооцінку основних засобів та нематеріальних активів. Капітал у дооцінках на кінець 2018 р. склав 92611 тис. грн. Його величина збільшилася порівняно з початком 2017 р. на 116,0%, або на 22793 тис. грн. Розмір статутного капіталу на протязі трьох років залишився без змін і складає 2873 тис. грн резервний капітал протягом аналізованого періоду змін не зазнав, та складав майже 76% від статутного капіталу. Динаміку основних складових капіталу підприємства наведена на рис. 2.6.

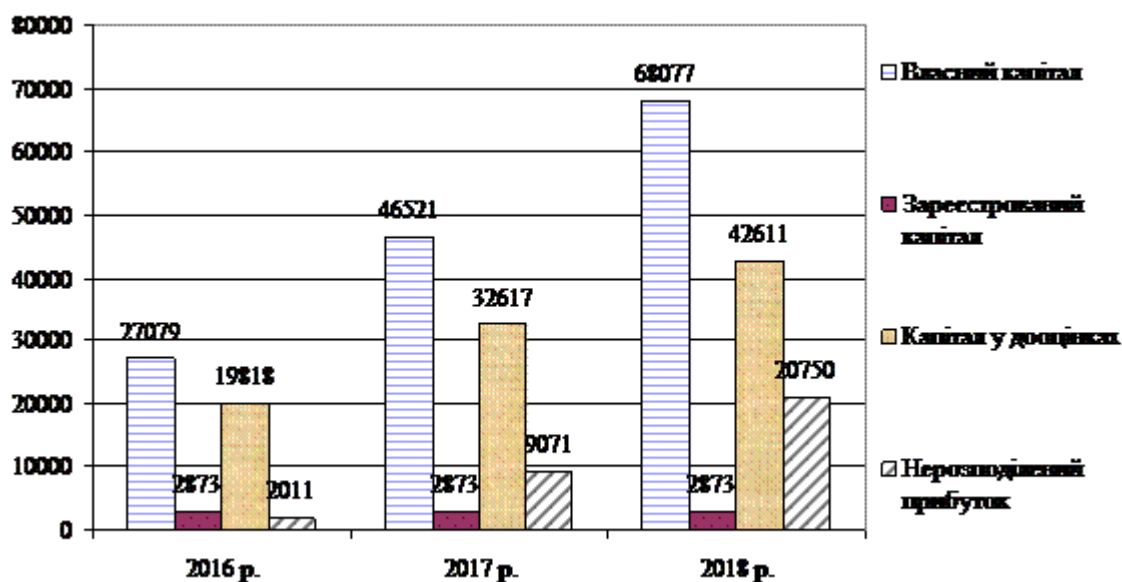

Рис. 2.6 – Динаміка основних статей власного капіталу підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» у 2016–2018 рр., тис. грн.

Найбільшу питому вагу у структурі власного капіталу підприємства протягом 2016–2018 рр. становить капітал у дооцінках (73,19%, 70,11% і 62,69% відповідно) (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Структура власного капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» у 2016–2018 рр., %

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. від			
				+,-		%	
				2016	2017	2016	2017
Зареєстрований (пайовий) капітал	10,61	6,18	9,22	-6,39	-1,96	-60,22	68,39
Капітал у дооцінках	73,19	70,11	62,69	-10,60	-7,62	-19,98	89,27
Додатковий капітал	0,66	-0,62	-0,63	-1,17	-0,01	-181,19	101,39
Резервний капітал	8,13	9,73	3,23	-9,89	-1,60	-60,22	68,39
Нерозподілений прибуток	8,13	19,60	30,98	22,36	10,98	276,01	166,31
Всього капіталу, %	100	100	100	x	x	x	x

Позитивною тенденцією є не тільки наявність нерозподіленого прибутку на підприємстві, але і його зростання протягом досліджуваного періоду.

Як вже зазначалось, протягом аналізованого періоду найбільшу частку у власному капіталі складав капітал у дооцінках. Відповідно питому вагу даного показника у 2016 р. становила – 73,19%, у 2017 р. – 70,11%, 2018 р. – 62,69%. Відповідно зростання отриманого прибутку протягом аналізованого періоду призвело до збільшення як загальної суми нерозподіленого прибутку так і його питомої ваги у загальному складі власного капіталу. Питома вага нерозподіленого прибутку у 2016 р. становила 8,13%, на кінець 2018 р. відбулося збільшення на рівні 22,36 п.п і склало 30,98%, що є позитивним моментом оскільки підприємство направляє свій прибуток на фінансування господарських процесів. Стала величина резервного капіталу при загальному збільшенні власного капіталу призвела до зменшення його питомої ваги, якщо частка резервного капіталу на кінець 2016 р. становила 8,13%, то на кінець 2018 р. зменшення склало 9,89 п. п. та становило 3,29% від загальної суми власного капіталу.

Незважаючи, що зареєстрований капітал не змінювався протягом аналізованого періоду, його питома вага у структур капіталу зазнала змін, оскільки суттєво збільшився власний капітал підприємства протягом аналізованого періоду. Якщо на початок 2017 р. питома вага зареєстрованого капіталу становила 10,61%, то на кінець 2018 р. – 9,22%.

Важливою складовою частиною механізму ефективного управління капіталом підприємства є системи його аналізу. Аналіз управління капіталом підприємства являє собою процес дослідження основних результативних показників ефективності його функціонування на підприємстві з метою виявлення резервів подальшого підвищення цієї ефективності. Для цього здійснюється аналіз фінансових коефіцієнтів, який базується на розрахунку співвідношення різних абсолютних показників фінансової діяльності підприємства між собою.

Ефективність використання власного капіталу характеризується такими показниками: як оборотність капіталу, рентабельність. Вихідні дані для розрахунку показників ефективності наведено в табл. 2.6:

Таблиця 2.6 – Показники ефективності використання власного капіталу
ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення, +, - 2018/2016
Вхідні данні				
Валюта балансу	62633	98937	130893	68210
Власний капітал	27079	96621	68077	90999
Позиковий капітал	36669	62917	62766	27211
Необоротні активи	96368	66799	81760	36392
Чистий дохід від реалізації	69090	96133	136602	77962
Валовий прибуток	6627	26382	33970	28393
Чистий прибуток	36	9872	7898	7812
Розрахункові дані				
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,93	0,97	0,62	0,09
Коефіцієнт фінансової залежності	0,67	0,63	0,98	-0,09
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,76	0,89	1,08	0,32
Коефіцієнт фінансового ризику	1,31	1,13	0,92	-0,39
Індекс постійного активу	1,68	1,99	1,20	-0,97
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,18	2,07	2,01	-0,18
Рентабельність власного капіталу	0,13	10,97	11,63	19,06
Період окупності власного капіталу	769,89	9,66	8,67	-761,22
Рентабельність продаж	0,06	6,07	6,76	10,09
Коефіцієнт оборотності активів	0,99	0,97	1,09	0,10
Фінансовий важіль	2,31	2,13	1,92	-0,39

Отже, коефіцієнт фінансової незалежності, який показує, яка частка власного капіталу у загальній сумі капіталу підприємства збільшився протягом аналізованого періоду на 0,09 та становив 0,62. Чим вищим є значення цього показника, тим вища фінансова стійкість підприємства, тим більш стабільним та незалежним є становище від зовнішніх джерел фінансування і кредиторів

Відповідно коефіцієнт фінансової залежності, який показує частку залученого капіталу в загальній сумі капіталу підприємства зменшився протягом аналізованого періоду на 0,09 п., що є відповідно динаміки збільшення власного капіталу в загальній сумі пасивів підприємства.

Коефіцієнт фінансового ризику, що показує у скільки разів сума

залученого капіталу перевищує суму власного капіталу демонструє відповідно зменшення, якщо на кінець 2016 р. цей показник був 1,31, то на кінець 2018 р. він зменшився 0,39 п. та становить 0,92.

Індекс постійного активу демонструє позитивну динаміку, оскільки зменшується сума необоротних активів яка припадає на 1 гривню власного капіталу. На кінець 2016 р. цей коефіцієнт становив 1,68, то на кінець 2018 р. – 1,20, зменшення склало 0,97 п.

Коефіцієнт фінансової стабільності, який показує у скільки разів сума власного капіталу перевищує розмір залученого капіталу, відповідно даний коефіцієнт протягом аналізованого періоду збільшувався, а на кінець 2018 р. відповідав нормативному значенні – 1,08. Якщо на кінець 2016 р. даний показник мав значення 0,76 то на кінець 2017 р. збільшення склало 0,13 п. та становив 0,89.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу демонструє негативну динаміку, на кінець 2018 р. порівняно з кінцем 2016 р. період окупності власного капіталу становив 2,01 що є значно меншим показником ніж на кінець 2016 р. – 2,18, відповідно оборотність власного капіталу зменшується.

Рентабельність власного капіталу також демонструє позитивну динаміку, протягом аналізованого періоду даний показник збільшився на 19,06 п. та становив на кінець 2018 р. 11,63 (0,13 – 2016 р.).

Отже, рентабельність власного капіталу засвідчує ефективне використання власного капіталу, можливість його примноження. Вона забезпечується отриманням чистого прибутку в результаті господарської діяльності.

Рентабельність продажів протягом аналізованого періоду зазнала позитивних змін, даний показник на кінець 2018 р. становив 6,76 збільшення склало 10,09 п.

Період окупності власного капіталу, що є зворотним до коефіцієнта рентабельності власного капіталу за чистим прибутком демонструє відповідно негативну динаміку оскільки збільшується протягом

аналізованого періоду так на кінець 2018 р. даний коефіцієнт становить 8,68 (769,89 – на кінець 2016 р.), зменшення склало 761,22 п.

Фінансовий важіль (коефіцієнт використання позикових коштів) демонструє залежність прибутку підприємства від ступеня використання ним позикових засобів, при фіксованій вартості яких створюється додатковий фінансовий важіль для акціонерів, якщо весь прибуток, що накопичується таким чином, збільшує їхню частку в загальному капіталі компанії. Відповідно протягом аналізованого періоду даний коефіцієнт зменшується та досягає рівня 1,92 на кінець 2018 р. (2,31 – на кінець 2016 р.), що є позитивним моментом.

Коефіцієнт оборотності активів протягом аналізованого періоду збільшувався, що є позитивним моментом для підприємства, якщо на кінець 2016 р. даний показник становив 0,99, то на кінець 2018 р. – 1,09. Збільшення склало 0,10 п.

Проведений аналіз власного капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» та ефективності його використання дав змогу зробити висновок, що підприємство на достатньому рівні володіє власним капіталом та ефективно його використовує.

2.3 Аналіз позикових фінансових ресурсів підприємства

Оцінювання структури та динаміки позикового капіталу здійснюють за допомогою методичного прийому порівняння. Головними видами порівняльного аналізу є вертикальний та горизонтальний. Вертикальний аналіз дає змогу визначити вагову частку кожного виду позикового капіталу у загальному підсумку. Завжди підсумок впливу всіх факторів має дорівнювати величині загального відхилення позикового капіталу. Горизонтальний аналіз дає змогу визначити абсолютні та відносні відхилення окремих видів позикового капіталу у звітному періоді порівняно з попереднім, а також оцінити їхнє значення на перспективу.

Склад і структуру позикових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Склад і структура позикових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» у 2016–2018 рр.

Показники	2016 р.		2017 р.		2018 р.		Відхилення 2018/2016	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Відстрочені податкові зобов'язання	9691	6,6	9696	8,8	6637	8,8	3662	180,9
Довгострокові кредити банків	2689	3,3	2963	9,7	3223	6,1	2066	176,2
Інші довгострокові зобов'язання	62	0,1	978	1,9	188	0,3	161	600,7
Довгострокові забезпечення	7799	9,6	9079	7,8	9683	7,3	1216	36,1
Короткострокові кредити банків	10966	13,9	7729	19,7	11699	18,6	6936	196,6
Векселі видані	200	0,2	-	-	-	-	-200	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	20	0,1	122	0,2	81	0,1	61	311,1
товари, роботи, послуги	19916	92,0	26762	99,1	29692	39,3	9777	66,6
розрахунками з бюджетом	126	0,9	1793	3,3	2063	3,3	1927	1631,6
розрахунками зі страхування	79	0,2	68	0,1	98	0,1	-27	-36,8
розрахунками з оплати праці	189	0,6	162	0,3	199	0,3	19	7,9
за одержаними авансами	7961	21,0	392	0,7	96	0,1	-7906	-99,9
за розрахунками з учасниками	61	0,2	61	0,1	61	0,1	0	0,0
Поточні забезпечення	313	0,9	397	0,7	391	0,6	78	26,0
Доходи майбутніх періодів	9	0,0	2	0,01	2	0,01	-2	-62,3
Інші поточні зобов'язання	1017	2,9	3927	7,6	9962	16,9	8996	879,7
Разом	36669	100	62917	100	62766	100	27211	76,6

Аналіз динаміки структури позикового капіталу підприємства надав

можливість виявити тенденцію до його збільшення, а саме, збільшення на 27211 тис. грн, або 176,69%. Якщо позиковий капітал на початок 2017 р. становив 36669 тис. грн то на кінець 2018 р. – 62766 тис. грн.

За аналізовані роки спостерігаємо зміни у складі та структурі позикового капіталу. Збільшення довгострокових зобов'язань і забезпечень, поточних зобов'язань і забезпечень відбулося майже за усіма статтями.

Зменшення за аналізований період ми спостерігаємо лише за наступними статтями зобов'язань підприємства: векселі видані (які були в наявності у підприємства у 2016 р. та становили 87 тис. грн) дана стаття відсутня у 2017–2018 рр.; розрахунки зі страхування, які зменшилися на 27 тис. грн; доходи майбутніх періодів, зменшення яких становило 2 тис. грн; поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами, яка зменшилась на 7906 тис. грн, або 20,9%.

Відстрочені податкові зобов'язання протягом аналізованого періоду збільшилися на 180,9% та на кінець 2018 р. становили 6637 тис. грн, що на 3662 тис. грн більше ніж на кінець 2016 р. В загальному обсязі зобов'язання відстрочені податкові зобов'язання протягом аналізованого періоду знаходилися в межах 6–8%.

Незважаючи на високу вартість позикового капіталу, в умовах економічної кризи, підприємство активно залучає довгострокові кредити банків.

Дана стаття збільшилась за аналізований період на 2066 тис. грн 176,2% та на кінець 2018 р. становила 3223 тис. грн, відповідно питома вага даної статті також зазнала збільшення та на кінець аналізованого періоду становила 6,1% в загальній структурі зобов'язань.

Інші довгострокові зобов'язання збільшилися за аналізований період на 370 тис. грн та на кінець 2018 р. становили 188 тис. грн, при цьому їх питома вага в структурі зобов'язань є незначною та становить 0,3%.

За аналізований період суттєво збільшилися короткострокові кредити банків, їх збільшення на кінець 2018 р. становило 6936 тис. грн, або 196,6%.

Відповідно їх питома вага збільшилася та на кінець 2018 р. становила 18,6% (13,9% у 2016 р.). Також суттєву питому вагу у зобов'язаннях підприємства займають довгострокові забезпечення, їх збільшення за аналізований період становила 1216 тис. грн (36,1%), при цьому їх питома становить 7,3%.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги є найбільшою статтею зобов'язань, її питома вага протягом аналізованого періоду знаходилась в межах 39–99%, це свідчить, що підприємство своєчасно не розраховується з контрагентами та погіршення платіжних можливостей підприємства за аналізований період.

Доцільним також є проведення порівняльного аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. У випадку виявлення перевищення суми дебіторської заборгованості над кредиторською, говорять про іммобілізацію власного капіталу в дебіторську заборгованість, у протилежному – про недостатність власного капіталу для фінансування діяльності (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр., тис. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018/2016 рр.	
				тис. грн	%
Дебіторська заборгованість	6929	17223	30709	26276	966,68
у т.ч. товарного характеру	2382	12699	23279	20892	876,96
Кредиторська заборгованість	23199	28667	27670	9927	19,13
у т.ч. товарного характеру	19916	26762	29692	9777	66,66
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,23	0,60	1,11	0,88	379,78
у т.ч. товарного характеру	0,16	0,99	0,99	0,78	990,13

На підприємстві у 2018 р. у порівнянні з 2016 р. спостерігаються різні темпи росту кредиторської та дебіторської заборгованості. Так, приріст

сукупної дебіторської заборгованості склав 966,68%, а кредиторської – 19,3%. Аналогічними темпами змінювалися дебіторська та кредиторська заборгованості товарного характеру – приріст на 876,96% та 66,66% відповідно. Відповідно співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості зазнавало суттєвих змін протягом аналізованого періоду та варіювало в межах коефіцієнту 0,23 – 1,11, щодо співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості товарного характеру його показник також збільшувався протягом аналізованого періоду та варіював в межах коефіцієнта 0,16–0,99. Суттєве перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською на кінець 2018 р. (коефіцієнт 1,11), свідчить про наявні проблеми у підприємства щодо своєчасного отримання коштів від реалізованої продукції, наданих послуг та виконаних робіт.

В цілому аналізуючи табл. 2.9 слід констатувати, що для підприємства характерна тенденція недостатності ліквідності для фінансування діяльності.

Здійснимо аналіз поточної кредиторської заборгованості підприємства за 2016-2018 рр.

Важливе значення в проведенні аналізу поточної кредиторської заборгованості має аналіз оборотності кредиторської заборгованості на ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016-2018 рр., який наведено в табл. 2.9:

Таблиця 2.9 – Динаміка показників оборотності поточної кредиторської заборгованості ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р.	
				2016 р.	2017 р.
Оборотність поточної кредиторської заборгованості, кількість разів	2,06	2,80	3,07	1,02	0,27
Середній строк обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	179,99	128,66	117,10	-67,89	-11,96

Дані таблиці свідчать про те, що кредиторська заборгованість за надані послуги обертається в середньому 2–3 рази, або для її обороту потрібно близько 120 календарних днів.

Причому відбувається збільшення оборотності кредиторської заборгованості і зменшення строку одного обороту, що є позитивною тенденцією.

Здійснено оцінку показників ефективності використання позикових коштів підприємства (табл. 2.10)

Таблиця 2.10 – Показники ефективності використання позикових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018/2016	
				+/-	%
Розмір позикового капіталу, тис. грн	33666	93986	67691	29026	71,68
Дохід від реалізації, тис. грн	69090	96133	136602	77962	131,20
Оборотність позикового капіталу, дні	90	73	67	-23	-26,79
Коефіцієнт оборотності позикового капіталу	1,76	2,19	2,37	0,61	39,76
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,66	0,69	0,60	-0,06	-9,19
Коефіцієнт структури позикового капіталу	0,86	0,92	0,86	-0,010	-1,11
Рентабельність позикового капіталу, %	0,11	11,08	13,63	13,6	12736,9

Дані таблиці свідчать про те, що позиковий капітал, яким володіє підприємство, використовується достатньо ефективно. Протягом 2018 р. для здійснення одного обороту коштів, авансованих у діяльність підприємства, потрібен був 169 дні, це на 63,61 дні менше, ніж у 2016 р. Відповідно, коефіцієнт оборотності позикового капіталу збільшився на 0,61 або 39,76%. Отже, спостерігаємо збільшення оборотності позикового капіталу.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу зменшився і становив відповідно 0,66 в 2016 р. та 0,60 у 2018 р. При цьому коефіцієнт структури позикового капіталу зменшився на 0,010 (1,11%) та кінець 2018 р. становив 0,86 (0,86 у 2016 р. та 0,92 у 2017 р.).

Рентабельність позикового капіталу підприємства суттєво збільшилась порівняно з 2016 р., її збільшення склало 13,6 п. та у 2018 р. даний показник

становив 13,6% (0,11% у 2016 р.), що є позитивною тенденцією.

Динаміку показників ефективності використання позикового капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр. наведено на рис. 2.6.

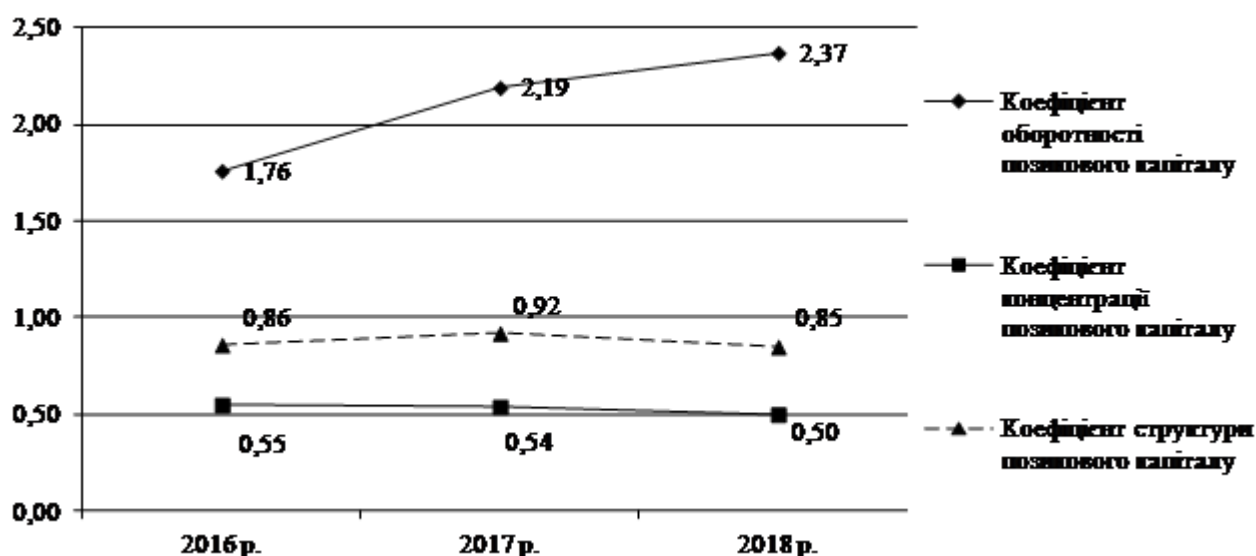

Рис. 2.6 – Динаміка показників ефективності використання позикового капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Отже необхідно зазначити, що протягом аналізованого періоду показники ефективності використання позикових коштів покращились, про що свідчать показники рентабельності та оборотності позикового капіталу.

Аналіз структури та динаміки капіталу підприємства засвідчив, що протягом аналізованого періоду підприємство збільшило обсяги власного капіталу, питома вага якого на кінець 2018 р. складала 62,03%. Позиковий капітал протягом аналізованого періоду зростає меншими темпами ніж власний капітал: збільшення власного капіталу склало 161,91%, позикового капіталу відповідно 76,69%. Загальний обсяг капіталу за аналізований період збільшився на 108,9% та на кінець 2018 р. становив 130893 тис. грн.

Показники ефективності використання власного та позикового капіталу демонстрували позитивну динаміку як за періодами окупності так і за показниками рентабельності.

На підприємстві у 2018 р. у порівнянні з 2016 р. спостерігаються різні

темпи росту кредиторської та дебіторської заборгованості. Так, приріст сукупної дебіторської заборгованості склав 966,68%, а кредиторської – 19,3%.

2.9 Аналіз ліквідності підприємства

Для об'єктивної оцінки ефективного використання фінансових ресурсів важливе значення має розрахунок та застосування показників ліквідності. Вони дають можливість оцінити рівень платоспроможності підприємства на певний момент часу. З цією метою застосовують систему коефіцієнтів ліквідності, що розрізняються між собою розміром ліквідних активів та розглядаються як джерело покриття зобов'язань. Кожен із зазначених коефіцієнтів має своє аналітичне призначення [99].

Ліквідність – здатність підприємства перетворити свої активи в грошові кошти для покриття боргових зобов'язань. Побудуємо баланс ліквідності підприємства за 2016–2018 рр. Результати розрахунків наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз ліквідності балансу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр. тис. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018/2016	
				(+;-)	(%)
Групування активів балансу	62977	98937	130893	67867	107,76
А1	991	829	1689	793	78,99
А2	6960	17223	30709	26266	963,92
А3	11218	19092	16696	6977	98,82
А9	96368	66799	81760	36392	80,21
Групування пасивів балансу	62977	98937	130893	67867	107,76
П1	29169	32686	37639	13370	66,33
П2	9860	7729	11699	6899	191,20
П3	6639	12107	13632	6993	106,99
П9	27079	96621	68077	90999	161,91

Для визначення ліквідності балансу слід порівняти підсумки згрупованих активів та пасивів. Баланс вважається ліквідним якщо:

$$A1 \geq P1;$$

$$A2 \geq P2;$$

$$A3 \geq P3;$$

$$A9 \leq P9.$$

У разі, якщо одна або декілька нерівностей системи мають протилежний знак порівняно з оптимальним варіантом, ліквідність балансу не є абсолютною.

Як, ми бачимо, баланс підприємства вважається не абсолютно ліквідним, тому що в деяких випадках існує не відповідність, а саме у 2016 р.

$$A1 (2166) < P1(66678)$$

$$A9 (109396) > P9 (62281)$$

У 2017 р.:

$$A1 (1906) < P1 (79997)$$

$$A9 (163627) > P9 (106998)$$

У 2018 р.:

$$A1 (3879) < P1 (86329)$$

$$A9 (188097) > P9 (166678).$$

Тобто, за весь досліджуваний період кредиторська заборгованість перевищує наявні грошові кошти, низьколіквідні активи, необоротні активи перевищують джерела власних коштів підприємства, а саме постійні пасиви.

Розрахуємо коефіцієнти ліквідності для підприємства (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Показники ліквідності підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Назва показника	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018	
				2016	2017
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,60	0,80	1,0	0,9	0,2
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,22	0,96	0,66	0,99	0,21
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,033	0,021	0,039	0,001	0,013
Чистий оборотний капітал	-11761	-8179	-169	11692	8020

Аналізуючи дані таблиці слід зазначити, що усі показники ліквідності у періоді до 2018 р. мали тенденцію збільшення, але при цьому не відповідали оптимальному значенню.

Коефіцієнт загальної ліквідності протягом аналізованого періоду знаходився в межах 0,6–1,0 (при нормативному 1,6–2,6). Фактично протягом 2016–2017 рр. підприємство було не в змозі погасити свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів, на кожен гривню короткострокових зобов'язань припадало лише 0,6–0,8 коп. ліквідних активів. При цьому слід зазначити, що даний коефіцієнт протягом аналізованого періоду збільшувався, що є позитивним моментом.

Коефіцієнт термінової ліквідності протягом 2016–2018 рр. підвищився до рівня 0,66 (0,99 п.п.), при нормативному значенні 0,8–1,6. Слід зазначити, що допускається його зниження до 0,6, при цьому необхідно відслідковувати динаміку зміни даного коефіцієнта, в нашому випадку протягом аналізованого періоду підприємство суттєво покращило рівень коефіцієнта термінової ліквідності.

Динаміку показників ліквідності ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за аналізований період наведено на рис. 2.7:

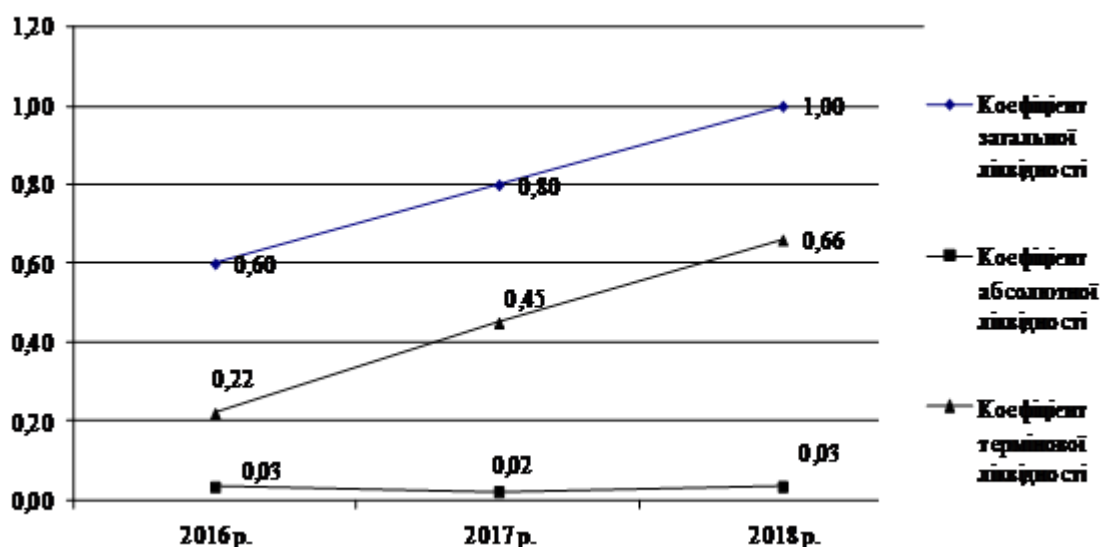

Рис. 2.7 – Динаміка показників ліквідності ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм ліквідності і платоспроможності підприємства, він показує яка частка короткострокових зобов'язань може бути за необхідності погашена за рахунок наявних грошових коштів та їх еквівалентів. В даному випадку коефіцієнт абсолютної ліквідності хоч і демонструє незначне покращення при цьому суттєво не відповідає оптимальному значенню та на кінець 2018 р. становить 0,039 при оптимальному значенні 0,26–0,3.

Чистий оборотний капітал залежить як від структури активів так і від джерел коштів. Чистий оборотний капітал необхідний для підтримки фінансової стійкості підприємства. За інших умов зростання даного коефіцієнта є позитивним явищем. Чистий оборотний капітал протягом аналізованого періоду мав від'ємне значення, при цьому порівнюючи з кінцем 2016 р. його від'ємне значення суттєво зменшилось, що є позитивним моментом.

В цілому слід констатувати, що невідповідність показників ліквідності свідчить про нераціональне використання капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» але при цьому за усіма показниками прослідковується позитивна динаміка щодо їх збільшення.

Сукупність усіх грошових розрахунків і платежів підприємства називають його грошовим обігом (оборотом). Розрізняють готівковий та безготівковий грошові обороти.

Грошовий оборот на кожному підприємстві пов'язаний з такими напрямками:

- забезпечення процесу виробництва (закупівля сировини, матеріалів, комплектуючих, виплата заробітної плати);
- реалізація продукції (робіт, послуг), тобто відшкодування витрат і формування доходів;
- сплата податків, обов'язкових відрахувань і зборів;
- забезпечення спільної діяльності підприємств;
- отримання і погашення кредитів і сплата відсотків за кредит

кредитним установам.

Від правильної організації грошових розрахунків у цілому залежить оперативність їх здійснення, а відтак і фінансовий стан суб'єктів господарювання. Тож, розглянемо формування руху грошових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» від операційної діяльності за 2016–2018 рр. (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Рух грошових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» від операційної діяльності за 2016–2018 рр., тис. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018/2016	
				+;-	%
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	69090	96133	136602	77962	131,20
Повернення податків і зборів	8060	8206	19698	6637	181,11
у т.ч. ПДВ	8060	8206	19698	6637	181,11
Надходження авансів від покупців і замовників	93299	99176	6910	-37389	13,66
Надходження від повернення авансів	67	36	60	-17	79,39
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	9	16	3	-1	67,99
Інші надходження	1997	793	762	-689	62,67
Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)	97971	62683	108716	61296	у 2,2 р.
Праці	9298	9713	6313	1016	123,61
Відрахувань на соціальні заходи	2097	2316	2313	217	110,32
Зобов'язань з податків і зборів	1313	1902	6061	3737	у 3,8 р.
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	0	363	3230	3230	у 782 р.
Витрачання на оплату авансів	18387	19778	21266	2868	116,60
Витрачання на оплату повернення авансів	270	20	61	-210	22,62
Інші витрачання	787	977	1602	716	190,82
Чистий рух коштів від операційної діяльності	9068	9126	11960	7892	у 2,9 р.

Розглянувши рух грошових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» від операційної діяльності, нами визначено що, надходження від реалізації продукції у 2018 р. збільшились на 108870 тис. грн. у порівнянні з 2016 р., що в свою чергу привело до росту витрачання на оплату товарів за

досліджуваний період у 2,2 рази.

Загалом, у 2018 р. чистий рух коштів від операційної діяльності підприємства збільшився на 7892 тис. грн чи у 2,9 рази, у порівнянні з 2016 р.

Розглянемо формування руху грошових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» від інвестиційної діяльності (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 – Рух грошових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» від інвестиційної діяльності за 2016–2018 рр., тис. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018/2016	
				+;-	%
Надходження від реалізації фінансових інвестицій	-	0	3069	-	-
Необоротних активів	6	36	67	62	у 19 р.
Надходження від отриманих дивідендів	633	1687	0	0	х
Інші надходження	-	3	-	-	х
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	632	968	808	276	161,89
необоротних активів	1997	3993	808	-1139	91,61
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	1992	9126	11960	10018	у 6,1 р.

Розглянувши рух грошових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» від інвестиційної діяльності, нами визначено що, надходження від реалізації фінансових інвестицій у 2016 р. повністю відсутні, проте вже в 2017 р. становлять 1 тис. грн, а в 2018 р. – 3069 тис. грн. Відповідно, за досліджуваний період витрачання на придбання фінансових інвестицій збільшились на 276 тис. грн. чи на 61,89%.

Загалом, у 2018 р. чистий рух коштів від інвестиційної діяльності підприємства збільшився на 10018 тис. грн. чи у 6,1 рази, у порівнянні з 2016 р.

Розглянемо формування руху грошових коштів підприємства від фінансової діяльності (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 – Рух грошових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» від фінансової діяльності за 2016–2018 рр., тис. грн.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018 р. від 2016 р.	
				+;-	%
Надходження від отримання позик	263	-	1121	868	у 9,3 р.
Інші надходження	232	326	113	-119	98,79
Погашення позик	970	932	976	6	100,60
Витрачання на сплату відсотків	768	863	1627	760	198,93
Інші платежі	909	636	6106	9701	у 12,6 р.
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	1667	1607	6379	9717	у 3,8 р.

Розглянувши рух грошових коштів підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» від фінансової діяльності, нами визначено що, надходження від отримання позик у 2018 збільшились у 9,3 рази у порівнянні з 2016 р. Загалом, у 2018 р. чистий рух коштів від фінансової діяльності підприємства збільшився на 9717 тис. грн. чи у 3,8 рази, у порівнянні з 2016 р.

Щодо показників ліквідності, то слід зазначити, що протягом аналізованого періоду їх значення не відповідали оптимальним, але при цьому усі показники мали позитивну динаміку, що є свідченням того що підприємство підвищує ефективність використання капіталу, вкладаючи кошти в більш ліквідні активи.

Висновки до розділу 2

Таким чином на основі проведено аналізу можна зазначити наступне: протягом аналізованого періоду підприємство суттєво покращило фінансові результати своєї діяльності, підприємство збільшило обсяги чистого доходу та чистого прибутку. Відповідно збільшення обсягів чистого прибутку покращило показники рентабельності за аналізований період.

Аналіз структури та динаміки капіталу підприємства засвідчив, що протягом аналізованого періоду підприємство збільшило обсяги власного капіталу, питома вага якого на кінець 2018 р. складала 62,03%. Позиковий

капітал протягом аналізованого періоду зростав меншими темпами ніж власний капітал: збільшення власного капіталу склало 161,91%, позикового капіталу відповідно 76,69%. Загальний обсяг капіталу за аналізований період збільшився на 108,9% та на кінець 2018 р. становив 130893 тис. грн.

Показники ефективності використання власного та позикового капіталу демонстрували позитивну динаміку як за періодами окупності так і за показниками рентабельності. Протягом 2018 р. для здійснення одного обороту позикових коштів, авансованих у діяльність підприємства, потрібен був 169 дні, це на 63,61 дні менше, ніж у 2016 р.. Відповідно, коефіцієнт оборотності позикового капіталу збільшився на 0,61 або 39,76%. Отже необхідно зазначити, що протягом аналізованого періоду показники ефективності позикових коштів покращились, підприємство отримує прибуток за рахунок інтенсивного використання позикового капіталу.

Аналіз показників ліквідності засвідчив, що протягом аналізованого періоду їх значення не відповідали оптимальним, але при цьому усі показники мали позитивну динаміку, що є свідченням того що підприємство підвищує ефективність використання капіталу.

У 2018 р. чистий рух коштів від операційної діяльності підприємства збільшився на 7892 тис. грн чи у 2,9 рази, у порівнянні з 2016 р.

На основі проведеного аналізу кредиторської та дебіторської заборгованості слід зазначити, що протягом аналізованого періоду дебіторська заборгованість зросла на 966,68%, кредиторська на 19,13%. Відповідно співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості зазнавало суттєвих змін протягом аналізованого періоду та варіювало в межах коефіцієнту 0,23 – 1,11. Суттєве перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською (коефіцієнт 1,11) свідчить про наявні проблеми у підприємства щодо своєчасного отримання коштів від реалізованої продукції, наданих послуг та виконаних робіт.

3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»

3.1 Напрями оптимізації складу джерел фінансування підприємства

Після аналізу рівня ефективності управління ресурсами на підприємстві постає питання управління ними з метою покращення. В економічній літературі існує безліч способів та методів управління фінансовими ресурсами підприємства, але вони здебільшого є здобутками закордонних авторів та не завжди є адекватними в українських умовах господарювання. Тому, вважаємо за необхідне скористатися методами, що запропоновані вітчизняним вченим І. А. Бланком, та які можуть бути адаптовані для суб'єктів господарювання України [9].

До методів управління фінансовими ресурсами підприємства можна віднести наступні:

- управління фінансовою рентабельністю підприємства (управління формуванням прибутку на основі операційного та фінансового левериджу, управління середньозваженою вартістю капіталу);
- управління формуванням фінансових ресурсів підприємства (управління формуванням власних фінансових ресурсів та управління формуванням позикових фінансових ресурсів);
- управління фінансовою стабільністю підприємства (управління структурою капіталу, структурою активів та управління грошовими потоками);
- управління інвестиційною активністю та ефективністю інвестицій (управління ефективністю реальних інвестицій, управління ефективністю фінансових інвестицій);
- управління фінансовими ризиками;

- управління фінансовими інноваціями (впровадження сучасних фінансових технологій та впровадження ефективних фінансових технологій та впровадження ефективних організаційних систем управління);
- антикризове фінансове управління.

Зазначені методи можуть застосовуватися як комплексно так і окремо один від одного. Вибір методів, з метою покращення управління фінансами підприємства, залежить від теперішнього його фінансового стану і основних «проблемних місць» підприємства.

Оптимізація структури капіталу являє собою одну із найбільш важливих та складних задач, що вирішуються в процесі управління фінансами підприємства. Оптимальна структура капіталу – це таке відношення використання власних та позикових ресурсів, при якому забезпечується найбільш ефективна пропорційність між коефіцієнтом рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість [26].

Процес оптимізації капіталу нерозривно пов'язаний із врахуванням особливостей використання як власного, так і позикового капіталу.

Управління структурою капіталу є одним із ключових питань у фінансовій діяльності будь-якого підприємства, адже суттєво підвищує рівень його фінансової стійкості. Підприємства використовують для фінансування своєї діяльності як власні, так і позичені кошти, прагнуть досягнути такого їх співвідношення, яке б здійснювало максимально позитивний вплив на досягнення стратегічних цілей. Отже, важливим завданням керівництва підприємства має бути формування найбільш прийнятної структури капіталу для його подальшої ефективної діяльності .

Управління структурою капіталу підприємства – це формування оптимального співвідношення власних та позичених коштів підприємства з метою підвищення рентабельності власного капіталу та максимізації прибутку за збереження фінансової стабільності підприємства та задля налагодження стабільності його господарської діяльності [71].

Нарощування боргових зобов'язань негативно позначається на фінансовій незалежності підприємства і в довгостроковій перспективі може призвести до банкрутства [63]. Отже, за надмірного збільшення частки позикових коштів у структурі капіталу значно підвищується ризик утрати фінансової стійкості, чого не має бути за ефективного управління структурою капіталу підприємства.

Розглядаючи можливості регулювання дієвої структури капіталу підприємств з урахуванням фінансової стійкості, можна виділити декілька напрямів співвідношення його різнокласифікаційних структурних елементів, а саме:

– у фінансовому аспекті (фінансовий важіль фінансової структури капіталу): співвідношення власного й запозиченого капіталу;

– у майновому аспекті (фінансовий важіль майнової структури капіталу): співвідношення майна в грошовій і негрошовій його формах [66].

Для першої класифікації необхідно розрахувати коефіцієнт фінансового важеля, його диференціал та визначити загальний ефект фінансового важеля.

При цьому для розрахунку ефекту фінансового левериджу використовують таку формулу [76].

$$E\Phi L = (1 - C_{nn}) \times (KBP_a - BK_{nk}) \times (PK/BK), \quad (3.1)$$

де C_{nn} – ставка податку на прибуток;

KBP_a – коефіцієнт валової рентабельності активів, %;

BK_{nk} – середній розмір відсотків за кредит, сплачених підприємством за використання позикового капіталу, %;

PK – середня сума використаного підприємством позикового капіталу;

BK – середня сума власного капіталу підприємства.

Дія фінансового важеля полягає у тому, що підприємство, використовуючи позичені кошти, змінює чисту рентабельність власного

капіталу і свої дивідендні можливості.

Коли підприємство бере борг, то воно зобов'язується сплатити відсотки і в майбутньому погасити суму боргу. Ці відсотки вираховують з оподаткованого прибутку і збільшують його величину для інвесторів.

Однак чим більше боргів має підприємство у структурі свого капіталу – тим вищий фінансовий ризик. Це означає, що, незалежно від рівня доходу від своїх операцій, підприємство має сплачувати як основну суму боргу, так і відсотки за нього, коли настає термін погашення. На практиці такі дослідження треба використовувати при прийнятті рішень про структуру капіталу [68].

Так, на основі офіційної звітності ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» сформовано табл. 3.1, де представлено аналіз фінансового важеля фінансової структури капіталу підприємства за 2016–2018 рр.

Таблиця 3.1 – Аналіз фінансового важеля фінансової структури капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Показники	Роки			Темп приросту, %	
	2016	2017	2018	2017/ 2016	2018/ 2017
Активи, тис. грн	62633	98937	130893	67,96	32,26
Власний капітал, тис. грн	27079	96621	68077	71,80	96,39
Залучений капітал, тис. грн	36669	62917	62766	97,93	19,79
Валовий прибуток, тис. грн	6627	26382	33970	361,08	33,89
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	0,00	0,00
Середній відсоток за кредит, що сплачує підприємство, %	29	23	22	-9,17	-9,36
Коефіцієнт валової рентабельності активів, %	8,98	26,66	26,96	186,63	1,21
Диференціал фінансового важеля, %	-16,02	2,66	3,96	-117,69	99,93
Коефіцієнт фінансового важеля	1,3130	1,1267	0,9220	-19,19	-18,17
Ефект фінансового важеля, %	6,89	17,06	19,36	199,27	-16,78

Отже, за наведеними розрахунками бачимо, що за у 2018 р. на підприємстві спостерігається неефективне управління структурою капіталу з позиції її фінансової структури. Так, коефіцієнт фінансового важеля знизився

порівняно з попередніми роками до значення менше за 1, а саме 0,92. Тобто підприємство недостатньо ефективно використовує власний капітал і могло б отримувати більший прибуток на одиницю вкладених коштів.

Диференціал фінансового важеля характеризує різницю між коефіцієнтом валової рентабельності активів і середнім розміром відсотка за кредит. Саме цей складник показує, чи приносять залучені кредити прибуток або збитки на власний капітал. У 2016 р. він приймає від'ємне значення (-16,02), тобто залучені кредити підприємства не принесли додаткового прибутку на власний капітал, що свідчить про наявність недоліків в управлінні структурою капіталу. Проте у період 2017-2018 рр. він становив 2,66 та 3,96 відповідно, що є допустимими значеннями.

Ефект фінансового важеля показує, на скільки процентів збільшується рентабельність власного капіталу в результаті залучення позичених коштів в оборот підприємства. Він виникає тоді, коли економічна рентабельність вище кредитного відсотка. Найбільше значення він приймає у 2017 р. (17,06%), а найменше у 2016 р. – 6,89. Загальна негативна тенденція в структурі капіталу у фінансовому її аспекті виникає через значне перевищення власного капіталу над залученим, а також порівняно невеликий валовий прибуток до загальної суми капіталу.

Для аналізу майнової структури капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» необхідно порівняти співвідношення майна в грошовій і негрошовій його формах (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Аналіз фінансового важеля майнової структури капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Показники	Роки			Темп приросту, %	
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017
1	2	3	9	6	6
Грошові активи (майно):	1292	829	1689	-33,26	103,19
Грошові кошти у національній валюті	1292	829	1689	-33,26	103,19
Негрошові активи (майно):	61391	98096	129199	69,79	31,66

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	9	6	6
Необоротні активи	96368	66799	81760	97,23	22,91
Виробничі запаси	9012	9866	6999	21,01	32,83
Незавершене виробництво	966	2166	3686	126,96	70,26
Готова продукція	9061	6320	6632	66,01	-10,89
Товари	87	66	6	-36,78	-90,91
Дебіторська заборгованість	61309	17222	30703	-71,91	78,28
Інші оборотні активи	87	196	37	67,82	-79,66
Витрати майбутніх періодів	0	639	877		62,71
Фінансовий важіль у майновій структурі капіталу	0,0202	0,0086	0,0130	-67,92	62,99

Отже, за наведеними розрахунками бачимо, що за 2016-2018 рр. на підприємстві спостерігається значне переважання негрошових активів над грошовими. Особливо це помітно у 2017 р., де грошові активи порівняно з 2016 р. зменшилися на 33,26%, а негрошові активи, навпаки, збільшилися на 69,79%.

У підсумку фінансовий важіль у майновій структурі капіталу в 2017 р. порівняно з 2016 р. зменшився на 67,92% та становив 0,0086. За оптимальної структури капіталу підприємства важіль фінансової структури повинен бути меншим за важіль майнової структури капіталу підприємства:

$$\Phi В_{ф.стр.к.} < \Phi В_{м.стр.к.}, \quad (3.1)$$

де $\Phi В_{ф.стр.к.}$ – фінансовий важіль фінансової структури капіталу підприємства;

$\Phi В_{м.стр.к.}$ – фінансовий важіль майнової структури капіталу підприємства.

Ця нерівність пояснюється тим, що фінансова стійкість підприємства забезпечується саме переважним рівнем його фінансового важеля в майновій структурі капіталу [6].

Далі необхідно порівняти значення фінансового важеля в майновій структурі капіталу й фінансового важеля фінансової структури

ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Порівняння значень фінансового важеля в майновій структурі капіталу й фінансового важеля його фінансової структури ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Роки	Показники	
	ФВ _{ф.стр.к.}	ФВ _{м.стр.к.}
2016	1,3130	0,0202
2017	1,1267	0,0086
2018	0,9220	0,0130

Так, структура капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» відповідає заданій нерівності, адже у 2016–2018 рр. фінансовий важіль фінансової структури менший за майновий, що в цілому сприяє фінансовій стійкості підприємства.

З метою управління співвідношенням фінансового важеля фінансової та майнової структури, аби ці показники одночасно позитивно впливали на фінансову стійкість підприємства, а також на рентабельність власного капіталу, для ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» необхідно:

- контролювати суму власного капіталу в співвідношенні до позикового; розширювати ринки збуту та асортимент продукції задля збільшення прибутку підприємства;

- збільшувати величину майна у грошовій формі; збільшувати короткострокові інвестиції; збільшувати суму грошових коштів у національній та іноземній валютах;

- зменшувати величину майна в негрошовій формі;

- зменшувати величину незавершеного виробництва.

Дослідження структури капіталу підприємства можна проводити за допомогою інших методів, наприклад методу середньозваженої вартості капіталу (WACC) та коефіцієнта рентабельності інвестованого капіталу (ROIC). Ідея першого полягає у формуванні такої структури капіталу, яка б забезпечила мінімальний відсоток за залучений капітал.

Коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу (ROIC) є

відношенням чистого операційного прибутку компанії до середньорічного обсягу інвестованого капіталу та характеризує прибутковість компанії під час інвестування за рахунок власних і позикових засобів [6].

Нами проаналізовано ефективність управління капіталом ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр. Окремо розраховано середньозважену вартість капіталу (табл. 3.4) та коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу (табл. 3.6).

Таблиця 3.4 – Середньозважена вартість капіталу (WACC) ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Показник	Роки		
	2016	2017	2018
Загальна потреба в капіталі, %	100	100	100
Варіанти структури капіталу, %	100		
власний капітал	93,23	97,02	62,03
позиковий капітал	66,77	62,98	97,97
Рівень передбачених дивідендних виплат	30,00	30,00	30,00
Рівень ставки відсотка за кредит з урахуванням премії за ризик, %	29	23	22
Ставка податку на прибуток, %	0,18	0,18	0,18
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82
Рівень ставки відсотка за кредит з урахуванням податкового коректора	19,68	18,86	18,09
Вартість складових частин капіталу:			
власної частини	19,91	19,89	21,69
позикової частини	6,96	6,36	6,00
Середньозважена вартість капіталу (WACC), %	16,01	16,33	17,07

Під час розрахунку використовувалося середнє значення ставки відсотка за кредит. Із табл. 3.5 видно, що мінімальна середньозважена вартість капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» досягається у разі співвідношення власного і позикового капіталу, тобто 93,23 до 66,77% (2016 р.).

У 2018 р. порівняно з 2016–2017 рр. частка власного капіталу стала більшою за частку позикового капіталу. Їх відсоткове співвідношення у 2018 р. становить 62,03% власного капіталу та 97,97% залученого. Саме тому в 2018 р. середньозважена вартість капіталу є найбільшою, тобто 17,07%.

Таблиця 3.5 – Коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу (ROIC) ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2016–2018 рр.

Показник	Роки			Темп приросту, %	
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017
Прибуток до сплати відсотків і податків, тис. грн	223	6689	9286	2998,88	63,36
Податок на прибуток, %	18	18	18	0,00	0,00
Чистий операційний прибуток після сплати податків, тис. грн	36	9872	7898	13933,33	61,08
Інвестований капітал, тис. грн	32371	66609	79010	71,96	92,36
Обсяг власного капіталу, тис. грн	27079	96621	68077	71,80	96,39
Обсяг довгострокових зобов'язань, тис. грн	16031	12106	13631	-19,97	11,78
Коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу (ROIC)	10,11	13,92	6,06	32,79	-62,37

Коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу (ROIC) має найбільше значення у 2017 р., а саме 13,92, що викликано більш вдалим поєднанням порівняно з 2016 р. та 2018 р. чистого операційного прибутку після сплати податків та інвестованого капіталу. У 2018 р. коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу зменшився порівняно з 2017 р. на 62,37%.

На основі проведених розрахунків порівнюємо показники WACC і ROIC за 2016-2018 рр. на ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»:

$$ROIC_{2016} = 10,11 < WACC_{2016} = 16,01$$

$$ROIC_{2017} = 13,92 < WACC_{2017} = 16,33$$

$$ROIC_{2018} = 6,06 < WACC_{2018} = 17,07$$

Із проведених розрахунків бачимо, що за даним підходом середньозважена вартість капіталу є вищою за рентабельність інвестованого капіталу. Тобто рівень управління капіталом ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» знаходиться на досить низькому рівні. Протягом 2016-2018 рр. підприємство не поліпшувало добробут своїх власників, оскільки це є можливим лише за умови, якщо рентабельність інвестованого капіталу є більшим за середньозважену вартість капіталу. Отже, у 2016-2017 рр. рівень управління структурою капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» був на низькому рівні, але

середньозважена вартість капіталу підприємства у 2018 р. більша, ніж у 2016-2017 рр., тобто у 2018 р. підприємство не має оптимальної структури капіталу, тому слід переглянути політику управління капіталом.

Підсумовуючи, можна виділити такі основні проблеми в управлінні структурою капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»: динаміка до переважання власного капіталу над позиковим; незначна кількість довгострокових позикових коштів; порівняно невелика сума отриманого прибутку до загальної суми капіталу; порівняно невеликі доходи від користування позиковими коштами; значне переважання майна у негрошовій формі до майна в грошовій формі; незначна рентабельність інвестованого капіталу; переважання середньозваженої вартості капіталу над рентабельністю інвестованого капіталу.

Отже, для поліпшення управління структурою капіталу підприємству слід використати такі заходи: збільшити доходи, отримані від користування позиковими коштами; забезпечити перевищення рентабельності нових інвестицій над середньозваженою вартістю капіталу; збільшувати темпи росту, але лише до тих пір, поки рентабельність нових інвестицій перевищуватиме середньозважену вартість капіталу; знизити вартість капіталу.

3.2 Удосконалення системи управління прибутком підприємства

Фінансовий результат господарської діяльності підприємства характеризує його операційну, інвестиційну, фінансову діяльність та вважається основним критерієм для узгодження структури та обсягу виробництва продукції, сценаріїв бюджету, програм оптимізації витрат, обґрунтування доцільності впровадження інвестиційних проєктів, здійснення фінансових вкладень [6]. У процесі виробничо-фінансової діяльності підприємств бере участь велика кількість взаємопов'язаних організаційних,

трудо­вих, ма­те­рі­аль­них і фінан­со­вих фак­то­рів. Ме­та ко­ж­но­го суб'єк­та го­спо­дарю­ван­ня – яко­мо­го ефе­к­тив­ні­ше ви­ко­ри­ста­ти ці фак­то­ри.

Ефе­к­тив­ність ви­ко­ри­ста­н­ня фак­то­рів ви­роб­ни­ц­тва ви­ра­жа­єть­ся в кін­це­во­му під­сум­ку у фінан­со­вих ре­зуль­та­тах діяль­но­сті суб'єк­тів го­спо­дарю­ван­ня. От­же, фінан­со­ві ре­зуль­та­ти – це еко­но­міч­ний під­сумок ви­роб­ни­чої діяль­но­сті під­при­ємств, ви­ра­же­ний у вартісній (гро­шо­вій) формі.

У су­час­но­му світі управ­лін­ня біз­не­сом ак­ту­аль­ним стає пи­тан­ня, яки­ми ме­то­да­ми та які на­пря­мки по­трі­бно ви­зна­чи­ти ке­рів­ни­ц­т­ву для удо­ско­на­лен­ня полі­ти­ки управ­лін­ня фінан­со­ви­ми ре­зуль­та­та­ми на під­при­ємстві. При­буток – це по­точ­ний фінан­со­вий ре­зуль­та­т та ос­но­в­ний ба­зо­вий по­ка­з­ник, який оцінює та ха­рак­те­ри­зує ефе­к­тив­ність діяль­но­сті під­при­ємства в цілому. В су­час­них умо­вах го­спо­дарю­ван­ня до­слід­жу­ване на­ми пи­тан­ня є до­ста­тньо ак­ту­аль­ним для про­ми­сло­вих під­при­ємств, оскільки для роз­ши­рен­ня своєї діяль­но­сті під­при­ємству по­трі­бен при­буток, щоб його ін­вес­ту­ва­ти у ви­роб­ни­ц­тво, і то­му ке­рів­ни­ц­т­ву по­трі­бно чітко ви­зна­чи­ти ос­но­вні на­пря­мки полі­ти­ки управ­лін­ня фінан­со­ви­ми ре­зуль­та­та­ми.

Най­більш до­ступ­ни­ми при­йо­ма­ми управ­лін­ня під­при­єм­ниць­кою діяль­ністю та фінан­со­ви­ми ре­зуль­та­та­ми є опе­ра­цій­ний ана­ліз та ана­ліз чу­т­ли­во­сті при­бутку.

Опе­ра­цій­ний ана­ліз здійснюється за схе­мою: витрати – обсяг ре­алі­за­ції – при­буток. За до­по­мо­гою дано­го ана­лізу з'яв­ля­єть­ся мож­ли­вість ви­яв­ля­ти за­ле­ж­ність фінан­со­во­го ре­зуль­та­ту ви­роб­ни­чої діяль­но­сті від зміни витрат, ціни, обсягу ви­роб­ни­ц­тва і збу­ту про­дук­ції [19]. Опе­ра­цій­ний ана­ліз ба­зу­єть­ся на роз­раху­нку та­ких по­ка­з­ни­ків: ва­ло­ва мар­жа, точки без­бит­ко­во­сті, за­пас фінан­со­вої міц­но­сті та ефект опе­ра­цій­но­го ва­же­ля, то­му опе­ра­цій­ний ана­ліз до­сить ча­сто на­зи­ва­ють ана­лізом без­бит­ко­во­сті. Для ви­ко­ри­ста­н­ня дано­го під­хо­ду не­об­хід­но всі ви­т­ра­ти під­при­ємства класифікувати на по­стійні і змінні за­ле­ж­но від впливу на них обсягів ви­роб­ни­ц­тва [1].

В ре­зуль­та­ті дано­го ана­лізу можна побачити, який фінан­со­вий стан

спостерігається на підприємстві. Аналіз чутливості прибутку підприємства – це аналіз, за допомогою якого можливо виявити реакцію фінансового результату на зміну зовнішніх та внутрішніх чинників виробництва і збуту продукції. В результаті даного аналізу можна виявити, до якого з факторів прибуток найбільш і найменш чутливий, і на основі цього визначити чинники, які можуть в перспективі збільшити (зменшити) фінансовий результат, та яке із запропонованих варіантів найбільш вигідне для подальшого функціонування підприємства.

При цьому необхідно зазначити, що ключовим «гравцем» в діяльності аналізованого нами підприємства є покупці. Підприємство реалізує обладнання для специфічних галузей, вартість контрактів по яким дуже висока. І тому, стратегічно важливу роль в політиці управління фінансовими результатами має той фактор, з яким покупцем підприємство заключить контракт і який прибуток згодом воно отримає. Ми вважаємо за доцільне розглянути пропозиції щодо впровадження на підприємстві моделі оцінки покупців з точки зору їх прибутковості.

При вивченні джерел формування позитивного фінансового результату підприємства – прибутку, його керівництву потрібно відповісти на одне дуже важливе запитання – наскільки всі покупці в цілому та кожний окремих покупець є прибутковими для підприємства-виробника. При розробці стратегічного плану розвитку підприємства керівництвом повинні враховуватися показники, які характеризують ефективність реалізації продукції. Для цього необхідно дослідити та вивчити, наскільки вигідним є співпраця з тими чи іншими покупцями продукції. Тобто необхідно враховувати, що традиційні показники ефективності діяльності, – виручка та прибуток, – є результатом грамотної реалізації продукції, а в кінцевому підсумку оцінки покупця.

Як можна прийняти будь-яке рішення відносно реалізації продукції, якщо підприємство не знає, як воно вплине на прибуток? Вклад значних зусиль у відносини з одними покупцями може знизити поточний прибуток на

деякий час, але в майбутньому може принести його серйозне зростання. Необхідно знати, чи підвищиться прибуток підприємства шляхом перерозподілу продукції між покупцями.

Відповідно до запропонованої нами моделі при оцінці прибутковості покупця необхідно враховувати не тільки фактичний одномоментний прибуток, який одержаний від реалізації товару, але і перспективність взаємин, спрямованих на збільшення прибутку майбутніх періодів, імідж підприємства, його позиціонування на ринку. Відповідно даної моделі визначаємо дві групи критеріїв системи оцінки співпраці з покупцями.

До першої групи належать ті, що мають прямий вплив на формування прибутку – коефіцієнти доходності (формула 3.2):

$$K_{пв} = K_{рп} \times K_{об} \times K_{дз}, \quad (3.2)$$

де $K_{пв}$ – коефіцієнти прямого впливу;

$K_{рп}$ – коефіцієнт рентабельності продажу;

$K_{об}$ – коефіцієнт обсягу споживаної продукції; $K_{дз}$ – коефіцієнт дебіторської заборгованості.

До другої групи відносяться ті, що мають відношення до потенційного прибутку («опосередковані»).

«Опосередковані» коефіцієнти – це коефіцієнти лояльності, основним критерієм яких є тип взаємовідносин з клієнтами і саме ці коефіцієнти враховують прибуток, який ми можемо отримати в майбутньому. До них відносяться: стабільність в роботі, планова передбачуваність покупця, потенціал розвитку партнерських відносин та престижність партнерських відносин (формула 3.3):

$$K_{ов} = K_{сп} \times K_{пн} \times K_{рв} \times K_{пж}, \quad (3.3)$$

де $K_{ов}$ – коефіцієнт опосередкованого впливу на прибуток;

$K_{сп}$ – коефіцієнт стабільності в роботі;

$K_{пп}$ – коефіцієнт планової передбачуваності покупця;

$K_{рв}$ – коефіцієнт потенціалу розвитку партнерських відносин;

$K_{пж}$ – коефіцієнт престижності партнерських відносин.

Далі більш детально відобразимо розрахунок даних коефіцієнтів. Коефіцієнт рентабельності продажів визначається за нижче наведеною формулою:

$$K_{рп} = (Ц - С) / Ц, \quad (3.9)$$

де $Ц$ – ціна одиниці продукції;

$С$ – собівартість одиниці продукції.

Для того, щоб спростити подальший наш аналіз, ми усіх покупців розділимо на певні групи (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Характеристика типу покупця в залежності від обсягу реалізованої продукції та значення коефіцієнту обсягу споживаної продукції

Тип покупця	Характеристика типу	Значення $K_{об}$
Ключовий покупець	Зазвичай це найбільш крупні покупці, які купують продукцію великими партіями. Це покупець, якому підприємство готове надати значну частку продукції в розрахунку на те, що даний покупець дозволить найкращим чином здійснити довгострокові плани підприємства. Такі покупці вимогливі до ресурсів, проте віддача від взаємин з ними з'явиться досить нескоро. При роботі з такими покупцями необхідно враховувати, що кількість продукції обмежена, тому підприємству потрібно визначити найбільш привабливих і перспективних покупців	1,00
Покупець середнього рівня	У багатьох відношеннях це найскладніша категорія покупців. Це покупці, які роками зберігають вірність підприємству. Складність полягає в тому, щоб розподілити ресурси між цими та ключовими покупцями	0,92
Періодичний покупець	Відвантаження продукції цієї групи покупців відбувається епізодично, в той момент коли відвантаження іншим покупцям супроводжується певними труднощами. Зазвичай робота з такими покупцями ведеться в «спад сезону» (щорічне зниження купівельної спроможності пов'язане із зовнішніми чинниками)	0,86
Випадковий покупець	Покупці, відвантаження продукції яким попередньо не планувалося	0,81

Для характеристики типу дебіторської заборгованості за даною моделлю пропонується використовувати два напрями: за часовим показником (постійна, епізодична та випадкова) та за розмірами (значна і незначна) (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Значення коефіцієнта дебіторської заборгованості

Тип дебіторської заборгованості	Характеристика дебіторської заборгованості	Значення <i>Kdз</i>
Критична	Постійна значна	0,82
Звернути увагу	Постійна незначна	0,93
Небезпечна	Епізодична значна	0,90
Допустима	Епізодична незначна	0,96
Випадкова	Випадкова незначна	0,97

Межі переходу по категоріям дебіторської заборгованості розглянуті в табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Визначення періоду дебіторської заборгованості

Вид дебіторської заборгованості за часовим показником	Діапазон. % (відношення періоду заборгованості в днях до загального періоду роботи в днях)
Постійна	60-86
Епізодична	10-99
Випадкова	1-9

Значна заборгованість виникає тоді, коли сума заборгованості складає більше 10% від загальної суми заборгованості. Незначна заборгованість виникає, коли сума заборгованості складає менше 10% від загальної суми заборгованості.

Поділ за часовим показником вважається доречним здійснювати через загальний період заборгованості, який виражений у відсотках до загального періоду роботи підприємства.

Коефіцієнт дебіторської заборгованості – це коефіцієнт, який відображає рентабельність від основної діяльності з урахуванням джерел фінансування, тобто підприємство буде функціонувати за рахунок залучених засобів або за рахунок покупців. Цей коефіцієнт має прямий вплив на

фінансовий результат діяльності підприємства, оскільки чим вищою буде заборгованість з боку покупців, тим більше підприємство буде відчувати потребу в додаткових фінансових ресурсах, необхідних для повного функціонування, і тому буде більше залежати від зовнішніх джерел, що спричинить зростання фінансових витрат підприємства, і це тим самим зменшить прибуток, тобто можна сказати так, що зростання дебіторської заборгованості збільшує фінансові витрати підприємства. Одним з основних завдань будь-якого підприємства, діяльність якого пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції, є стабільність в роботі з покупцями. Це дозволяє планувати виробничу збутову та комерційну діяльність, а в результаті і передбачати результати роботи підприємства, тобто розраховувати на певну виручку і прибуток.

У зв'язку з цим завданням необхідно всіх покупців поділити на певні групи, де в якості критерію буде виступати стабільність партнерських відносин (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Тип покупця в залежності від стабільності партнерських відносин

Тип покупця	Значення K_{co}
Постійний	1,00
Епізодичний	0,92
Випадковий	0,81

Слід також зауважити, що окрім стабільності партнерських відносин, на планування виробництва впливає ще і виконання попередніх заявок (попередні заявки на купівлю визначеної кількості продукції в наступному періоді – місяці, кварталі, році). Це і характеризує планову передбачуваність покупця (табл. 3.10).

Характеризуючи потенціал розвитку партнерських відносин, відзначимо, що кожен покупець – це окреме підприємство, на яке впливають різного роду фактори. В результаті чого, деякі підприємства розвиваються,

деякі поступово скорочують свою діяльність.

Таблиця 3.10 – Тип покупця в залежності від виконання попередніх заявок

Тип покупця	Характеристика	Значення K_{np}
Впевнений	фактичні закупівлі за попередніми заявками виконуються повністю	1,00
Мінливий	фактичні закупівлі періодично відрізняються від попередніх заявок, але не набагато	0,99
Нестабільний	фактичні закупівлі значно відрізняються від попередніх заявок	0,79

Підприємству-виробнику необхідно враховувати тенденції розвитку партнерських відносин з кожним покупцем. Це, у свою чергу, дозволить приймати найбільш обґрунтовані рішення при стратегічному плануванні. Необхідно враховувати вплив динаміки розвитку партнерських відносин на планування прибутку (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 – Тип покупця в залежності від тенденцій розвитку партнерських відносин

Тип покупця	Значення K_{ov}
Які динамічно розвиваються	1,07
Які розвиваються	1,02
Стабільні	1,00
З негативною динамікою розвитку	0,92

Четвертим коефіцієнтом опосередкованого впливу є коефіцієнт престижності партнерських відносин. Дуже часто в якості реклами підприємству-виробнику доводиться представляти свою продукцію через своїх покупців.

Якщо серед покупців є підприємства з «голосним» ім'ям, то підсвідома значущість підприємства-виробника зростає. Для «відомих» покупців, які сприяють опосередкованій позитивній рекламі, вважаємо за необхідне встановити значення коефіцієнта в розмірі 1,06, а для всіх інших – 1,00.

Підсумковий коефіцієнт оцінки покупців з позиції їх прибутковості

матиме такий вигляд [3]:

$$K_{оп} = K_{пвх}K_{ов}, \quad (3.6)$$

де $K_{оп}$ – коефіцієнт оцінки покупців з позиції їх прибутковості;

$K_{пв}$ – коефіцієнти прямого впливу;

$K_{ов}$ – коефіцієнти опосередкованого впливу.

Основна ідея даної моделі полягає в тому, щоб довести, що підприємству необхідно аналізувати не тільки поточний прибуток, отриманий в результаті реалізації продукції, а й майбутні результати. Мається на увазі те, що прибуток від основної діяльності за конкретним покупцем має певне значення, але в реальності підприємство отримує меншу (більшу) суму прибутку, враховуючи певні специфіки і критерії оцінки покупців.

За результатами розрахунків можна визначити пріоритети стосовно подальших зв'язків з покупцями, які з них будуть найбільш прибутковими в перспективі для розвитку підприємства.

Таким чином, врахувавши прибуток від реалізації продукції та ті специфічні характеристики, якими «наділений» певний покупець, а саме: кількістю та ціною реалізованої продукції, розміром та тривалістю дебіторської заборгованості, стабільністю в роботі з підприємством та багатьма іншими, можна визначити, які з покупців є найбільш цінними.

Ми вважаємо, що запропонована нами система оцінки ефективності взаємовідносин з покупцями сприятиме підвищенню ефективності формування прибутку в майбутньому періоді. В подальшому під впливом зовнішніх факторів керівництво підприємства зможе корегувати певні фактори впливу на формування прибутку і в залежності від ситуації аналізувати покупців з позиції їх прибутковості для підприємства.

На нашу думку, ще одним з напрямків удосконалення політики управління фінансовими результатами підприємства є впровадження на

підприємстві методики розрахунку доданої вартості. Саме значення та аналіз даного показника може зорієнтувати керівництво у вирішенні управлінсько-стратегічних завдань підприємства.

Додана вартість (новостворена вартість) – це показник, який узагальнено відображає результативність діяльності підприємства завдяки тому, що саме додана вартість розподіляється між усіма учасниками, пов'язаними з виробництвом продукції – у формі заробітної плати, відсотків за залучений капітал, дивідендів і податків, а частина вартості може залишатися на підприємстві для його подальшого розвитку [8].

Додана вартість є значно більш «глибоким» та більш фундаментальним критерієм результативності діяльності підприємства ніж прибуток, оскільки вона вимірює діяльність підприємства в цілому та оцінює його суспільний вклад. Новостворена вартість характеризує результат зусиль власників, керівників, робочих підприємства, та відображає міру суспільної вигоди. З цієї точки зору додана вартість може виступати критерієм результативності підприємства [31].

Додана вартість може розраховуватися як різниця між вартістю товарів та послуг, вироблених підприємством (тобто дохід від продажу), та вартістю товарів і послуг, які придбані підприємством у зовнішніх організацій.

На аналізованому нами підприємстві новостворена вартість розраховується як сума заробітної плати, амортизації, відсотків за кредити, податку на прибуток та суми прибутку. Тобто додана вартість – це сума тих вартостей, які були створені саме на даному підприємстві за певний період, не враховуючи тих вартостей, які створювалися сторонніми організаціями.

Також слід зазначити, що за результатами розрахунків доданої вартості можна оцінити стан підприємства на ринку серед інших конкурентів, порівняти його потенціал з іншими підприємствами, а також оцінити політику підприємства щодо формування доходної і витратної частини.

Таким чином, впровадження системи оцінки ефективності взаємовідносин з покупцями має стати одним з важливих напрямків

удосконалення політики управління фінансовими результатами підприємства.

Застосування методики розрахунку доданої вартості на даному підприємстві дасть можливість контролювати процес управління фінансовими результатами та допоможе підприємству зорієнтуватися в конкурентному середовищі. Саме при аналізі динамічних характеристик цього показника може бути отримана найбільш об'єктивна інформація про зміну рівня ефективності виробництва на підприємстві.

Висновки до розділу 3

Управління структурою капіталу підприємства – це формування оптимального співвідношення власних та позичених коштів підприємства з метою підвищення рентабельності власного капіталу та максимізації прибутку за збереження фінансової стабільності підприємства та задля налагодження стабільності його господарської діяльності.

Середньозважена вартість капіталу підприємства є вищою за рентабельність інвестованого капіталу. Тобто рівень управління капіталом ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» знаходиться на досить низькому рівні.

У 2016-2017 рр. рівень управління структурою капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» був на низькому рівні, але середньозважена вартість капіталу підприємства у 2018 р. більша, ніж у 2016-2017 рр., тобто у 2018 р. підприємство не має оптимальної структури капіталу, тому слід переглянути політику управління капіталом.

Підсумовуючи, можна виділити такі основні проблеми в управлінні структурою капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»: динаміка до переважання власного капіталу над позиковим; незначна кількість довгострокових позикових коштів; порівняно невелика сума отриманого прибутку до загальної суми капіталу; порівняно невеликі доходи від користування позиковими коштами; значне переважання майна у негрошовій формі до

майна в грошовій формі; незначна рентабельність інвестованого капіталу; переважання середньозваженої вартості капіталу над рентабельністю інвестованого капіталу.

Отже, для поліпшення управління структурою капіталу підприємству слід використати такі заходи: збільшити доходи, отримані від користування позиковими коштами; забезпечити перевищення рентабельності нових інвестицій над середньозваженою вартістю капіталу; збільшувати темпи росту, але лише до тих пір, поки рентабельність нових інвестицій перевищуватиме середньозважену вартість капіталу; знизити вартість капіталу.

При вивченні джерел формування позитивного фінансового результату підприємства – прибутку, його керівництву потрібно відповісти на одне дуже важливе запитання – наскільки всі покупці в цілому та кожний окремий покупець є прибутковими для підприємства-виробника.

З метою удосконалення системи управління прибутком як одним із основних джерел короткострокового фінансування діяльності підприємства нами запропоновано система оцінки ефективності взаємовідносин з покупцями. Відповідно до запропонованої нами моделі при оцінці прибутковості покупця необхідно враховувати не тільки фактичний одномоментний прибуток, який одержаний від реалізації товару, але і перспективність взаємин, спрямованих на збільшення прибутку майбутніх періодів, імідж підприємства, його позиціонування на ринку.

Позитивні фінансові результати діяльності є важливим елементом в системі управління підприємством. Це пояснюється тим, що достатній рівень прибутку є передумовою ефективного функціонування підприємства сьогодні та його стійкого розвитку у майбутньому. В умовах інформатизації всіх сфер господарської діяльності однією з гострих проблем стає якість, достатність та достовірність інформації, яка є основою для діагностики фінансового стану підприємства.

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах ведення господарської діяльності фінансове забезпечення діяльності підприємства відіграє значну роль у розвитку підприємства, забезпеченні інтересів його власників та є важливим елементом в управлінні фінансовим станом підприємства.

Фінансові ресурси мають безпосередній вплив на фінансовий стан підприємства, зокрема на платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність, прибутковість та рентабельність. Фінансові ресурси є головним елементом та базою для ведення господарської діяльності підприємства, тому його ретельний та професіональний аналіз дозволяє отримати обґрунтовану та важливу інформацію щодо фінансового стану об'єкта і розробити відповідне управлінське рішення, яке дозволить підприємству досягти поставлених задач.

На основі проведеного дослідження сутності категорії «фінансові ресурси» слід зазначити, що грошові доходи і нагромадження, які формує підприємство у процесі своєї господарської діяльності за рахунок власних, позикових і залучених джерел, і використовує для формування активів підприємства, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників, а також для виконання інших завдань з метою забезпечення ефективного розвитку підприємства.

На основі порівняльного аналізу теоретичних досліджень та узагальнення наукових підходів щодо класифікації фінансових ресурсів було систематизовано класифікацію фінансових ресурсів підприємств.

Формування фінансових ресурсів є важливою складовою у функціонуванні підприємства та потребує узгодження дій системи управління підприємством, а від управлінського персоналу цілої низки знань, умінь та досвіду за різними напрямками.

Ефективність діяльності підприємства значною мірою

характеризується показником ефективності використання фінансових ресурсів, тобто максимальної їх віддачі, тому актуальності набувають питання пошуку шляхів ефективного використання власного та позикового капіталу, для забезпечення стійкості фінансового стану підприємства. Виявити недоліки використання капіталу та усунути їх можна завдяки проведенню аналізу даних процесів діяльності підприємства, що дасть змогу розрахувати можливості підприємства щодо використання власних та позикових джерел фінансування та знизити рівень фінансового ризику.

Оцінку ефективності фінансового забезпечення нами було проведено на прикладі підприємства ТОВ «СТАТУС ПЛЮС».

Таким чином на основі проведення аналізу можна зазначити наступне: протягом аналізованого періоду підприємство суттєво покращило фінансові результати своєї діяльності, підприємство збільшило обсяги чистого доходу та чистого прибутку. Відповідно збільшення обсягів чистого прибутку покращило показники рентабельності за аналізований період.

Аналіз структури та динаміки капіталу підприємства засвідчив, що протягом аналізованого періоду підприємство збільшило обсяги власного капіталу, питома вага якого на кінець 2018 р. складала 62,03%. Позиковий капітал протягом аналізованого періоду зростав меншими темпами ніж власний капітал: збільшення власного капіталу склало 161,91%, позикового капіталу відповідно 76,69%. Загальний обсяг капіталу за аналізований період збільшився на 108,9% та на кінець 2018 р. становив 130893 тис. грн.

Показники ефективності використання власного та позикового капіталу демонстрували позитивну динаміку як за періодами окупності так і за показниками рентабельності.

Протягом 2018 р. для здійснення одного обороту позикових коштів, авансованих у діяльність підприємства, потрібен був 169 дні, це на 63,61 дні менше, ніж у 2016 р. Відповідно, коефіцієнт оборотності позикового капіталу збільшився на 0,61 або 39,76%. Отже необхідно зазначити, що протягом аналізованого періоду показники ефективності позикових коштів

покращились, підприємство отримує прибуток за рахунок інтенсивного використання позикового капіталу.

Аналіз показників ліквідності засвідчив, що протягом аналізованого періоду їх значення не відповідали оптимальним, але при цьому усі показники мали позитивну динаміку, що є свідченням того що підприємство підвищує ефективність використання капіталу.

У 2018 р. чистий рух коштів від операційної діяльності підприємства збільшився на 7892 тис. грн чи у 2,9 рази, у порівнянні з 2016 р.

На основі проведеного аналізу кредиторської та дебіторської заборгованості слід зазначити, що протягом аналізованого періоду дебіторська заборгованість зросла на 966,68%, кредиторська на 19,13%. Відповідно співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості зазнавало суттєвих змін протягом аналізованого періоду та варіювало в межах коефіцієнту 0,23–1,11. Суттєве перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською (коефіцієнт 1,11) свідчить про наявні проблеми у підприємства щодо своєчасного отримання коштів від реалізованої продукції, наданих послуг та виконаних робіт.

Управління структурою капіталу підприємства – це формування оптимального співвідношення власних та позичених коштів підприємства з метою підвищення рентабельності власного капіталу та максимізації прибутку за збереження фінансової стабільності підприємства та задля налагодження стабільності його господарської діяльності.

Середньозважена вартість капіталу підприємства є вищою за рентабельність інвестованого капіталу. Тобто рівень управління капіталом ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» знаходиться на досить низькому рівні.

У 2016-2017 рр. рівень управління структурою капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» був на низькому рівні, але середньозважена вартість капіталу підприємства у 2018 р. більша, ніж у 2016-2017 рр., тобто у 2018 р. підприємство не має оптимальної структури капіталу, тому слід переглянути політику управління капіталом.

Підсумовуючи, можна виділити такі основні проблеми в управлінні структурою капіталу ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»:

- динаміка до переважання власного капіталу над позиковим;
  - незначна кількість довгострокових позикових коштів;
  - порівняно невелика сума отриманого прибутку до загальної суми капіталу;
  - порівняно невеликі доходи від користування позиковими коштами;
- значне переважання майна у негрошовій формі до майна в грошовій формі;
- незначна рентабельність інвестованого капіталу;
  - переважання середньозваженої вартості капіталу над рентабельністю інвестованого капіталу.

Отже, для поліпшення управління структурою капіталу підприємству слід використати такі заходи:

- збільшити доходи, отримані від користування позиковими коштами;
- забезпечити перевищення рентабельності нових інвестицій над середньозваженою вартістю капіталу;
- збільшувати темпи росту, але лише до тих пір, поки рентабельність нових інвестицій перевищуватиме середньозважену вартість капіталу;
- знизити вартість капіталу.

При вивченні джерел формування позитивного фінансового результату підприємства – прибутку, його керівництву потрібно відповісти на одне дуже важливе запитання – наскільки всі покупці в цілому та кожний окремий покупець є прибутковими для підприємства-виробника.

З метою удосконалення системи управління прибутком як одним із основних джерел короткострокового фінансування діяльності підприємства нами запропоновано система оцінки ефективності взаємовідносин з покупцями.

Відповідно до запропонованої нами моделі при оцінці прибутковості покупця необхідно враховувати не тільки фактичний одномоментний прибуток, який одержаний від реалізації товару, але і перспективність

взаємин, спрямованих на збільшення прибутку майбутніх періодів, імідж підприємства, його позиціонування на ринку.

Позитивні фінансові результати діяльності є важливим елементом в системі управління підприємством. Це пояснюється тим, що достатній рівень прибутку є передумовою ефективного функціонування підприємства сьогодні та його стійкого розвитку у майбутньому. В умовах інформатизації всіх сфер господарської діяльності однією з гострих проблем стає якість, достатність та достовірність інформації, яка є основою для діагностики фінансового стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова І., Віленчук О., Дема Д. та ін. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи: монографія / за ред. Д. Деми. Житомир: ЖНАЕУ, 2015. 364 с.
2. Ареф'єва О. В., Мягих І. М., Росумака Т. Г. Власний капітал підприємства та проблеми його формування. *Інтелект XXI*. 2016. № 6. С. 161–169.
3. Білик М. Д., Павлонська О. В., Питуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник - 2-ге видання, без змін. К.: КНЕУ, 2007. 592 с.
4. Бланк І. А. Управление формированием капитала. Київ: «Ника-Центр», 2008. 656 с.
5. Бугай Н. О. Власний капітал як складова фінансової системи підприємства: проблематика та шляхи її вирішення. *Агросвіт*. 2016. № 21. С. 19–25.
6. Беренда Н. І., Редзюк Т. Ю., Ворона К. В. Управління структурою капіталу підприємства. 2018. Вип. 19(1). С. 14–18.
7. Бондаренко Н. В. Інструменти короткострокового фінансування мікробізнесу. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2012. Вип. 81(2). С. 160–171.
8. Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту: навч. посібн. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 560с.
9. Бурлан С. А. Кредит як джерело фінансування інвестиційної стратегії підприємств. *Наукові праці*. 2008. Т. 99, Вип. 86. С. 67–72.
10. Буряк Л. Д., Павліковський А.М., Кремпова Н.Л. Управління фінансами підприємства. Київ: КНЕУ, 2013. 334 с.
11. Вареник В. М., Хорошилов С. К. Формування методики оцінки фінансових ресурсів підприємства за сучасних умов функціонування. *Східна*

Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. №1(12). С. 129–134.

12. Гвоздей Н. І., Бондарук І. С., Вінницька О. А. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз*. 2018. Том 28. № 1. С. 216–221.

13. Галінська Т. С. Джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства та методи їх фінансування. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2014. № 5. С. 58–60.

14. Гайдис Н. М., Сокур В. В. Підвищення ефективності використання капіталу підприємства. *Вісник Університету банківської справи*. 2015. № 2. С. 114–118.

15. Гнатишина Н. Д. Методичні засади вибору джерел фінансування розвитку необоротних активів торговельних підприємств. *Економічний форум*. 2014. № 2. С. 92–99.

16. Гончарук С. В. Особливості вибору джерел фінансування підприємства. *Стратегія економічного розвитку України*. 2016. № 39. С. 147–154.

17. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.

18. Гринюк І. Власний капітал як джерело фінансування оборотного капіталу підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2017. № 7–8. С. 78–88.

19. Гришук Н. В. Оцінка пріоритетності джерел фінансування конкурентоспроможності підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 19(1). С. 93–97.

20. Гудзь О. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.

21. Гур'єва І. В. Обґрунтування порядку вибору джерел фінансування інвестицій в технічне переозброєння підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 3. С. 271–275.

22. Дудка М. О. Оцінка впливу структури джерел фінансування

підприємств на ефективність їхньої діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 19(1). С. 133–137.

23. Заєць Т. О., Попович Б. І. Удосконалення структури капіталу підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 2. С. 101–104.

24. Капітал підприємств і банків: теоретичні основи формування та управління: монографія. / Р. А. Слав'юк та ін. К.: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. 330 с.

25. Клименко І. С. Деякі аспекти структури та джерел фінансування підприємств. *Вісник Національного транспортного університету*. 2011. № 24(1). С. 324–327.

26. Комазов П. В., Вакуленко Т. С. Управління структурою капіталу підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 4(1). С. 99–103.

27. Коваль О. А. Обґрунтування вибору джерел фінансування підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 17(2). С. 83–86.

28. Ковтуненко К. В. Стратегія вибору альтернативного джерела фінансування діяльності підприємства. *Modern economics*. 2017. № 5. С. 36–49.

29. Ковтуненко К. В. Фінансування діяльності вітчизняних підприємств в сучасних умовах: види та особливості структури джерел. *Бізнес Інформ*. 2016. № 10. С. 303–308.

30. Кравченко А. В. Оцінка та аналіз ефективності менеджменту капіталу підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 1. С. 122–125.

31. Крамаренко К. М. Джерела фінансування діяльності підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 35. С. 155–160.

32. Кудрявцев В. М. Модель інвестиційно–фінансового вибору джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємства для забезпечення його інвестиційної безпеки. *Бізнес Інформ*. 2012. № 3. С. 94–97.

33. Кузнецова С. А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 124 с.

34. Лотоцький М. Я. Оцінювання процесів формування та функціонування капіталу в аспекті фінансової безпеки підприємства. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2013. № 1. С. 113–125.

35. Ломачинська І. А. Механізм управління фінансами підприємств в умовах трансформації економіки. О.: Астропринт, 2011. 279 с.

36. Мельник Н. В. Ціна капіталу джерел фінансування реальних інвестицій на промисловому підприємстві. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 5(1). С. 67–73.

37. Мілаш І. В. Ціна капіталу як базова концепція вибору джерела фінансування оборотних активів підприємств торгівлі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 1(1). С. 336–344.

38. Михайленко О. В., Скоморохова С. Ю., Чернова А. О. Управління структурою капіталу підприємства за критерієм мінімізації його вартості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 30(2). С. 147–151.

39. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. Ун-т, 2014. 536 с.

40. Морозова Г. С. Лізинг як перспективне джерело фінансування необоротних активів підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 9. С. 21–25.

41. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств: підручник. Умань: Сочінський, 2012. 501 с.

42. Отенко І. П., Іващенко Г. А., Воронков Д. К. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. Вид. ХНЕУ, 2012. 252 с.

43. Павленко О. П. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. *Молодий*

вчений. 2016. № 7. С. 113–116.

44. Партин Г. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студ. спец. "Фінанси". Львів: Вид-во Нац. Ун-ту "Львів. політехніка", 2010. 330 с.

45. Петик М. І. Альтернативні джерела фінансування капітальних вкладень підприємств України. *Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна*. 2007. Вип. 18. С. 221–226.

46. Петряєва З. Ф., Іващенко Г. А., Петряєв О. О. Управління фінансовими ресурсами в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки. *Економічний аналіз*. 2016. Том 23. № 2. С. 131–138.

47. Петренко Н. Аналіз джерел фінансування вітчизняних підприємств: підходи до удосконалення. *Економічний аналіз*. 2012. Т. 10(4). С. 293–296.

48. Поддєрьогін А., Білик М., Буряк Л. та ін. Фінанси підприємств: підручник / за ред. А. Поддєрьогіна. 7-ме вид. Київ: КНЕУ, 2008. 552 с.

49. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: КНЕУ, 2008. 536 с.

50. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 202 с.

51. Романишин В. О. Ринок боргових зобов'язань як альтернативне джерело фінансування підприємств в Україні. *Фінанси України*. 2014. № 11. С. 116–124.

52. Саталкіна Л. О. Джерела фінансування інвестиційного портфелю підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2013. № 2. С. 181–186.

53. Симоненко Д. С. Основні підходи щодо визначення сутності та джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 4. С. 98–104.

54. Синельник Л. С. Чистий грошовий потік як внутрішнє джерело фінансування підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 6. С. 98–102.

55. Сілакова Г. В. Оптимізація структури джерел фінансування

діяльності підприємств. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія : Економіка і менеджмент.* 2009. № 1. С. 103–116.

56. Скоробогатова Н. Є. Модель вибору оптимального джерела фінансування проектів підприємств машинобудівної галузі України. *Інвестиції: практика та досвід.* 2013. № 4. С. 68–72.

57. Слободян Н. Г., Яценко Т. В. Аналіз та оптимізація структури капіталу в стратегії підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки.* 2016. Вип. 17(4). С. 137–140.

58. Стецюк П. Теорія та практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2008. 386 с.

59. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз. навч. посіб.; частина I 2-ге вид., перероб. і доп. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 358 с.

60. Филипенко О. М. Систематизація джерел фінансування оборотних активів підприємств торгівлі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.* 2012. Вип. 2. С. 105–113.

61. Філімоненков О. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: МАУП, 2004. 328 с.

62. Фіносова О. Г. Альтернативні джерела фінансування промислових підприємств. *Економічний вісник Національного гірничого університету.* 2015. № 6. С. 46–51.

63. Фінансове забезпечення розвитку підприємства: монографія. / І. О. Бланк, Л. О. Лігоненко, М. М. Гуляєва та ін; за ред. І. О. Бланк. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2011. 344с.

64. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / І. О. Школьник, І. М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.; за заг. ред. Школьник І. О. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

65. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. / І. О. Школьник, В.М. Кремень, С.М. Козьменко та ін.; за заг. ред. І. О. Школьник та В.М. Кремень. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 488с.

66. Чернявська М. К. Аналіз основних джерел фінансування

інноваційної діяльності підприємств. *Науковий вісник [Буковинського державного фінансово-економічного університету]. Економічні науки*. 2014. Вип. 26. С. 395–404.

67. Чемчикаленко Р. А. Економічна сутність капіталу підприємства як об'єкту управління. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2016. № 2(2). С. 41–44.

68. Чубенко О. В. Аналіз кредиторської заборгованості. *Економіка / Фінансові відносини*. URL: <http://www.rusnauka.com/Economics.htm>.

69. Чупіс А., Корецький М., Кашенко О. та ін. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: наук.-метод. вид. / за ред. А. Чупіса. Суми: Довкілля, 2001. 404 с.

70. Шаповал В. М. Про розширення джерел фінансування соціально-економічного розвитку підприємства. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2016. № 2. С. 76–82.

71. Швець Ю. О., Кузнецова А. В. Особливості управління структурою капіталу промислового підприємства в умовах кризи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2019. Вип. 35. С. 77-81.

72. Bernstein L. A. Wild John J. *Financial Statement Analysis: Theory, Application and Interpretation*. McGraw Hill, 2006. 738 p.

73. Brigham E. F., Ehrhardt M. C. *Financial management: theory and practice*. Thomson South–Western, 2008. 1074 p.

74. Chang C. Lee A. C., Lee C. F. Determinants of capital structure choice: A structural equation modeling approach. *The Quarterly Review of Economics and Finance*. Vol. 49. Is. 2, May 2009. P. 197–213.

75. Fabozzi F.J. *Financial Management and Analysis*. John Wiley & Sons, Inc., 2008. 1022 p.

76. Piketty T. *Capital in the Twenty–First Century*. Translated by Arthur Goldhammer. Cambridge, Massachusetts. London: The Belknap Press of Harvard University Press, 2014. – 685 p.

ДОДАТОК А

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» за 2018 р.

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	9
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	136602	96133
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2060	-102632	-70760
Валовий:			
прибуток	2090	33970	26382
збиток	2096	0	0
Інші операційні доходи	2120	2118	2830
Адміністративні витрати	2130	-2283	-1860
Витрати на збут	2160	-7891	-6069
Інші операційні витрати	2180	-1363	-6660
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	29612	16790
збиток	2196	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	26	9
Інші доходи	2290	20	217
Фінансові витрати	2260	-19679	-10262
Втрати від участі в капіталі	2266	0	0
Інші витрати	2270	-693	-30
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	9286	6689
збиток	2296	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2306	-1938	-812
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2360	7897	9872
збиток	2366	0	0

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	9
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2900	16860	18836
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2906	0	0
Накопичені курсові різниці	2910	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2916	0	0
Інший сукупний дохід	2996	-192	-603
Інший сукупний дохід до оподаткування	2960	16718	18333
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2966	-3009	-3309
Інший сукупний дохід після оподаткування	2960	13709	16029
Сукупний дохід (сума рядків 2360, 2366 та 2960)	2966	21667	19901

Продовження Додатку А

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	9
Матеріальні затрати	2600	99389	69726
Витрати на оплату праці	2606	6699	6770
Відрахування на соціальні заходи	2610	2096	2121
Амортизація	2616	6186	3890
Інші операційні витрати	2620	6629	9076
Разом	2660	119892	86623

ДОДАТОК Б

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «СТАТУС ПЛЮС»
на 31 грудня 2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	9
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	29	11
первісна вартість	1001	29	11
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1006	6119	6329
Основні засоби	1010	66723	70982
первісна вартість	1011	66723	70982
знос	1012	0	0
Інвестиційна нерухомість	1016	28	28
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1036	6899	9907
Довгострокова дебіторська заборгованість	1090	3	0
Відстрочені податкові активи	1096	0	0
Інші необоротні активи	1090	3	2
Усього за розділом I	1096	66799	81760
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	13396	16772
виробничі запаси	1101	9866	6999
незавершене виробництво	1102	2166	3686
готова продукція	1103	6320	6632
товари	1109	66	6
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1126	12699	23279
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	283	87
з бюджетом	1136	9207	3993
у тому числі з податку на прибуток	1136	1	0
заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1190	1	0
інша поточна дебіторська заборгованість	1166	188	3899
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1166	829	1689
готівка	1166	0	0
рахунки в банках	1167	828	1689
Витрати майбутніх періодів	1170	639	877
Інші оборотні активи	1190	196	37
Усього за розділом II	1196	32131	99079
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	12	9
Баланс	1300	98937	130893

Продовження Додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	9
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1900	2873	2873
Капітал у дооцінках	1906	32617	92611
Додатковий капітал	1910	-291	-368
Резервний капітал	1916	2201	2201
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1920	9071	20760
Неоплачений капітал	1926	0	0
Вилучений капітал	1930	0	0
Усього за розділом I	1996	96621	68077
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1600	9682	6637
Довгострокові кредити банків	1610	2963	3223
Інші довгострокові зобов'язання	1616	978	188
Довгострокові забезпечення	1620	9079	9683
Цільове фінансування	1626	0	0
Усього за розділом II	1696	12107	13632
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	7729	11699
Векселі видані	1606	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	122	81
товари, роботи, послуги	1616	26762	29692
розрахунками з бюджетом	1620	1793	2063
у тому числі з податку на прибуток	1621	1699	1873
розрахунками зі страхування	1626	68	98
розрахунками з оплати праці	1630	162	199
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1636	392	96
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1690	61	61
Поточні забезпечення	1660	397	391
Доходи майбутніх періодів	1666	2	2
Інші поточні зобов'язання	1690	3927	9962
Усього за розділом III	1696	90310	99233
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700	0	0
	1900	98937	130893

**Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ**

Я, Коваленко Катерина Сергіївна, студентка 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 073 «Менеджмент», освітньої програми «Управління фінансово-економічною безпекою», адреса електронної пошти _____,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Оптимізація структури джерел фінансування ТОВ «СТАТУС ПЛЮС» як передумова фінансової безпеки підприємства» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 92 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ Коваленко К.С.

Дата _____ Підпис _____ Іващенко О.В.